

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 84 korona.
Egy hónap 8 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 88 korona.
Egy hónap 8 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petty sor egyezer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitlár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Szombat, október 17.

Deák Ferenc.

(1803—1903.)

Vérözön áradata borította el Európa csataterét. A népek milliói hullottak el a szenvedélyes örvényekkel ütközött egy üres fantom, mely mint a tovatűnő lidércfény csábította őket. Hajhászták az egyenlőség, testvériség és szabadság szentháromságát s mély csalódásba merülve, rab-szolgáivá lettek egy önző kalandornak. Napoleonnak félelmetes nagy hatalma zenithéjéhez közeledett s bilincsbe verve heverték lábainál rászédett népe szabadsága, a leverett nemzetek jogai.

A jog és szabadság eltiprásának eme rettentő napjaiban, — mintha a végzet kárpótolni akarta volna a megbántott emberiséget — született magyar földön, nemzetünk dicsőségére a XIX. század jog- és szabadságot védő hőseinek legnagyobb bajnoka: Deák Ferenc.

Azon a földön született, a hol nyolc századdal annak előtte a tar Zerind fia kardja markolatához kapva emelte fel tiltakozó szavát az ősi alkotmány, a törzsszervezeti intézmény megsemmisítése ellen. Azon a földön a fák minden lombja az alkotmány szentségeért vívott hősi küzdelmekről susog regókat, a föld minden fűszála e küzdelemben elesett bajnokok hamvaiból sarjadozik, a beszívott levegő balzsamárja e szentségért való lelkesedést fakasztja az emberek keblében.

E földön szivta magába Deák Ferenc a jog és alkotmány ama rendíthetetlen tiszteletét, mely jellemének fővonását képezi, mely tetteinek mindenha főrugója volt s mely őt a világtörténelem minden nagy alakjainak föléje emeli. Mert az ő alkotmányszeretete nem egy nemzetnek, hanem az emberiségnek szegődik szolgálatába, s a kinek egykor az elkobzott magyar alkotmány megmentésének magaslatos feladata jutott osztályrészül, az az ember „a részvevő szánakozás forró könyei”-vel siratja szereplése első alkalmával a szerencsétlen lengyel nemzet elrabolt alkotmányát.

Meddő fáradozás volna annak a kérdésnek a megvitatása, hogy a modern Magyarország megteremtésében kié a főérdem, hű törekvés volna a nagy munka megalkotóinak elsőbbségét vitatni. A mai nap és ez a hely nem lehet másnak szentelve, mint Deák Ferenc emlékének. Kivette ő a maga részét a titánok e mun-

kájából, melyben neki is több tövis, mint babér termett s melyben az izgató lelkiismeretlenség nem riadt vissza attól a jelszótól sem, hogy „Deáknak, a hazaárulónak meg kell halnia” s melyben nem egyszer „zúzott kebellet s földült kedéllyel” hagyta el a gyűlést, hol a fájdalom könnyeket fakasztott szeméből, a könnyek majd elfojtották szavait, ajkai reszkettek s szíve vérzett, mert a legérzékenyebb sértések barátjaitól származtak.

Isten a megmondhatója, hogy mit érzett a nagy hazafi keble, midőn a nemzeti ügy eldöntése a kard élére bízott; mit érzett, midőn az elbukás lelket megörjítő napja bekövetkezett. Ő nem csüggedett el, mert megdönthetetlen hitté vált benne az a meggyőződés, hogy „a mit erő és hatalom elvesz, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják” s egy boldogabb feltámadás reményét csepegtette a kétségbeesett nemzet lelkébe, midőn kijelentette, hogy „ha tűrni kell, tűrni fog a nemzet, hogy megmentse az utókornak azon alkotmányos szabadságot, melyet őseitől öröklött; tűrni fog csüggedés nélkül, mint ősei türtek és szenvedtek, hogy megvédhessék az ország jogait.”

És midőn bekövetkeztek a nemzeti lét rekonstruálásának nehéz napjai, akkor ütött Deák Ferenc szereplésének munkára hívó órája. Az erőszak fegyvere átengedte a teret az ész meggyőző erejének s Deák közjogi fejtegetéseinek súlyos csapásai alatt semmivé lett a „Verwirkungs-Theorie” hirhelt bajnoka, és husvéti cikke a nemzet vágyainak utat nyitott a király szívéhez, meggyőzvén őt arról, hogy „készek leszünk mindenkor, törvénytiszta úton, saját törvényeinket a birodalom szilárd fennállhatóságának biztosságával összhangzásba hozni s a Lajtán túl országok szabadságának és alkotmányos kifejlődésének útjában állani soha nem fogunk.”

E husvéti cikk írója, e közjogi fejtegetések szerzője volt Werbőczy nemzetnek legsajátlagosabb képviselője. A törvény élő, megmásíthatatlan szava volt az ő fegyvere és egy civilizáltabb kor eszméinek megfelelőleg ezen fegyverre támaszkodva szerezte vissza nemzetének a tar Zerind fia földjének bölcs szülöttje az odavesztett alkotmányt.

Törhetetlen királyhűség, tántoríthatatlan jog- és törvénytisztelet vezette a nagy államférfiut műve megalkotásánál, melyet fentartani, továbbfejleszteni a nemzet kötelessége. Nehéz feladat, de könnyűvé lesz, ha a nemzet megszívleli bölcs fiának intő szövegét, melyben kimondja, hogy az ő politikája „nem a kockázatos merészség politikája, hanem az óvatosságé, nem félénk, hanem erőnkhez és helyzetünkhöz van mérve... Merészség a politikában csak akkor van helyén, midőn tetemes erőre támaszkodik, anélkül mindig kocka, mely többnyire vakra fordul.”

Egy lezajlott emberöltő viharait diadalmasan állotta ki e mű, mely a „legnagyobb magyar” eszméinek legbölcsőbb betetőzése volt, melyben kifejezésre jutottak egy ezeréves történeti hagyomány leiszűrődött alapigazságai, a kor- és körülmények parancsolta minden tekintetű, a kora tekintélye megőrzéséhez szükséges tényezők s a nemzeti vágyak- és aspirációknak összes követelményei.

E mű lett kiindulási pontja egy nemzet anyagi jóléte-, szellemi emelkedése- és tiszteletet parancsoló hataim állásának a világtörténelemben páratlanul álló, hihetetlen gyors kialakulásának, mely a civilizált világ bámulatát, ellenséges népek irigységét, a korona elismerését s a nemzet háláját vivta ki magának. Megalkotójának pedig e mű hozta meg a legszebb jutalmat, melyre az önzetlen, e puritán jellemű ember egész életén át sóvárgott, meghozta neki a hazafiúi kötelesség becsületes teljesítésének biztos és megnyugtató tudatát.

Törpe epigonok kikezdték a nagy államférfiut annyi társasággal megalkotott művét s a mai nemzeti ünnep istent dicsőítő hálauszólomáját egy bántó akkord zavarja meg. Deák Ferenc emlékének ünnepeleése akkor volna teljes s ő hozzá legméltóbb, ha az ő szelleme ibletné meg a mai napon a nemzet minden fiát, mert csakis ez ihlet keltette munkálkodás vezetheti a nemzetet a töle kijelölt úton keresztül a végecéhez; az egységes, a gazdag, a hatalmas, a független Magyarországhoz.

Kara Győző.

Kölcsény-egyesület
Aradon

Deák élete.

Arad, október 16.

Száz év előtt: 1803. október 17-én, a zalamegyei Söjtörön született a haza bölcse, Deák Ferenc. Hogy milyen pályát futott meg 1876. január 28-áig, a mikor az egész nemzet őszinte, mély gyászára meghalt: tudja minden magyar ember. Az alábbi sorok a megemlékezésnek, a kegyeletnek okából méltatják Magyarországot egyik legnagyobb emberét, Deák Ferencet, mint szónokot, államférfiut, polgárt és mint embert.

Mint szónok.

Deák Ferenc életének javát a közügyek szolgálatában töltötte. Egészen fiatal ember volt még, mikor megyei tisztségeket vállalt el, harminc éves korában lett először képviselő, s az 1848-iki ciklust, meg az abszolutizmus éveit nem számítva, mindig tevékeny tagja volt az országgyűlésnek.

A megyei élet nyújtott először alkalmat arra, hogy beszéljen, ámde már a középiskolában, meg Győrött a jogon sokat foglalkozott a klasszikai kor nagy szónokaival. Ezek lehetnek istenadta tehetségén kívül a mesterei. Ha azt a nyugalmat, a világosságot, s mindennek felett erős logikát veszszük figyelembe, a mely Deákot koronának csaknem minden szónokától megkülönböztette, lehetetlen észre nem vennünk, hogy a klasszikai retorika hatása szónoki egyéniségének kifejlődésére jelentékeny hatással volt.

Sem alakja, sem hangja, sem arca nem tette őt első pillanatban feltűnővé: alakja középtermésű, erős és zömök volt, arca derült, egészséges piros színű, nagy értelmet, józan-ságot és szívjóságot áruolt el, hangja nem volt érces és árnyalatokban gazdag. E szerint a külső feltételek hiányoztak arra nézve, hogy Deák Ferenc, mint szónok, csupán külső eszközökkel elragadjon halgatóit.

De neki ezekre a külső eszközökre nem is volt szüksége. Nála sohasem az volt a fontos, hogy *mit* mondja el azt, a *mit* mond, hanem az, hogy *mit* mond.

Föltétlen győzelemhez szokott hadvezér volt: mindennek felett higgadt és okos. Kime-

ríthetetlen gazdag volt a döntő érvekben, s ezeket úgy föl tudta állítani, hogy mintegy természetesnek látszott a győzelem. Átható esze egyszerre és egészében átlátta a kérdéseket, a szívéig, a veséjéig látott a dolgoknak, s míg mások szó-himeket varrtak, szépen hangzó, de keveset mondó szavakkal szólottak hozzá az egyes kérdésekhez: Deák mindig ki tudta hűvelyezni a sok szó-burokból a lényegét, s bámulatos logikával védte vagy támadta azt, már a minő a célja volt. Nem tartozott a debatterek közé, bár hatalmas ereje volt a viszályvitákra, de hiányzott belőle annak a vágya, hogy mást megbántson. Inkább kimutatta ellenfelei állításának a *képtelenségét*, hogysem őket pellengérré állítsa.

Mindazonáltal nem szabad őt csak *hideg szónoknak* tekintenünk, ki mindig az értelemhez szól s csak nagyon ritkán a szívhez. Értett ő ahhoz is. Midőn a haza sorsáról, a lengyelek elnyomatásáról, az abszolutizmusnak keserveiről, mikor a maga szent és megrendíthetetlen elveiről és tiszta meggyőződéséről volt szó: akkor a bölcs Deák Ferenc szavaiból kiérződött meleg, nagy szívének a lüktetése, akkor a hallgatók szeméi könnyekkel telek meg s kénytelenek voltak Deákkal, a szónokkal együtt érezni.

Hogy ez nagyon ritkán történt meg, természetesnek találjuk, mert az ügyek, melyeket Deáknak védenie kellett, komoly természetűek voltak, megvitatásuknál inkább az ész, mint a szív fegyveréhez kellett nyúlnia. Az értelmi fenség, a páratlan logika, a meggyőződés ereje, a nyelv szépsége és méltósága ezeket a beszédek *remekművekké* avatják.

Mint államférfiu.

Deák Ferencben minden szükséges tulajdonság megvolt arra nézve, hogy vezérszerepet játszik, csupán egy hiányzott belőle; a szereplésnek a vágya. Mintegy a Gondviselés bölcs intézkedésének kell tehát tekintenünk, hogy reá elejétől végig *szüksége* volt a nemzetnek, és mert szüksége volt, azért a vezérszerepet is elvállalta, mert polgári kötelességének teljesítését mindennél többre valónak tartotta.

A reform-korszakban az ellenzék egyik oszlopa, Magyarországnak jogi tanácsadója, az

alkotmányának őre, de egyúttal javítója is, hol miben szükség volt javításra vagy fejlesztésre.

Nem diplomata a szónak mai értelmében, mert nyílt és egyenes lelkétől távol van minden álokoskodás, a kor szelleme: ama lázas sietés, hevesség, mely Kossuthot a forradalom tevékeny vezérévé teszi, nincsen meg benne. Inkább közvetítő és kiegyeztető, mint izgató és buzdító. Ugy látszik, hogy a veleszületett nyugalom és komolyság szemelte ki őt arra a szerepre, hogy a háborgó indulatok lecsendesítése legyen a feladata.

Midőn az 1848 diki új alkotmány rövid ideig fennállott: a kabinet ezer apró ellenmondásait, a vélemények titkos küzdemét, a míg lehetséges volt, ő tudta csak egy mederbe szorítani.

Ilyen lévén az egyénisége, a forradalom alatt nem várhatott reá semmi szerep. Hebe-hurgya ítélet volna Deákot e passzív viselkedéséért kárhoznatni.

Mély bölcsesség rejlett abban, hogy akkor vonult vissza a cselekvés teréről, a mikor sem a helyzetet megváltoztatni, sem egyéni tehetségeit a haza javára hasznossá tenni nem lehetett. Államférfiúi nagysága az elnyomatás korában tünt ki a legdicsőbb fényében.

Az *óvatosság* és *szilárdság* két hatalmas elve juttatta a nemzet ügyét diadalra. A vakmerőség esetleg kockáztatta volna a haza szabadságát, az óvatosság és szilárdság megmentette azt.

Elveiből nem adott fel egyet sem, s megtalálta azt a hangot, mely a jogaihoz törőtetlenül ragaszkodó nemzetet a bécsi kormány ügyfogyott okvetetlenkedéseivel szemben erősnek és méltóságosnak, őszintének és igaznak tartotta meg.

A jogi alap, melyen állott, az *igazság* sziklaja volt, századok hordották össze ezt a sziklát, s a hajótörött nemzet kormányosa ide gyűjtötte össze hiveit. Nem tett semmit csak várt. A hullámok csapkodását bölcs nyugalommal nézte, az akna-munkát, mely az *októberi diploma* s a *februári patens* fegyvereivel ostromolta a nemzetet, megsemmisítette az igazság hatalmas szavával.

Oriási politikai harc volt ez, melyet a vezér diadalmasan vívott meg a kard éle és a keserűség áradozó szava nélkül. Soha állam-

Deák Ferenc adomái.

— Egy csomó apróság. —

Deák Ferenc híres adomázó volt. Adomái közül némelyik többet fejez ki, mint száz hosszú beszéd, s ha összegyűjtenék, kikerülne azokból egy vaskos kötet.

Egyszer-mászor azonban olyant is közöltek tőle a lapok, mely nem az ő földjén termett. Ha ilyes véletlenül az öreg ur kezébe jutott, nevetve szokta mondani:

— Ehhez is annyi a közöm, mint a budai keserűvízhez. Nevemet viseli, de nem tulajdonom.

Az ötvenes években egyszer valamelyik bécsi miniszter találkozott Deákkal.

A miniszter a magyarok szenvedőlegesen ellenállásáról szólva, azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a számára nézve gyöngébb magyar előbb-utóbb is föl fog olnadni a művelt német népben.

— No én más véleményben vagyok — felelt Deák: — de ha a magyarnak a szláv vagy nagy német elem általi elnyeletés közt kellene választania, bizonyosan ez utóbbit választanám. Csak hogy én az hiszem, miszerint ez még messze van.

— No, akkor nem látom át, miért vonakodnak mindjárt ráállni arra, mi egyszer, ha később is, de mégis okvetlenül be fog következni? — kérde a miniszter.

Deák percnyi hallgatás után így szólt:

— Excelenciád bizonyosan jó keresztény és

reméli, hogy az égbe juthat. Mégis kételkedni bátorodom, hogy azért örömeosebbs menne oda ma, mint holnap.

A 65-iki országgyűlés elején valami alkalmából a képviselőket egyenként hívták föl, s azok kilépve, az elnöki szék elé járultak.

— Kuba — olvassa a jegyző.

Egy parányi kis ember lépett ki.

— Kubicza — olvassa utána jegyző.

— Boldog isten — mondja Deák — ha a Kuba ilyen kicsi volt, mekkora lesz akkor Kubicza!

Az volt aztán a komikum, hogy Kubicza igen magas, szálhas ember volt.

A nagy fellrati vita küszöbén Deák Ferenc találkozik egy kedves nőismerősével, egy jó gazdasszonnyal.

— Hogy érzi magát, Deák bácsi? — kérdi a nő.

— Hát ugy, kedvesem, mint önök szokták magukat érezni a nagymosás előtt.

A csehországi hadjárat szerencsétlensége után Belcredi miniszternek az a gondolata támadt, hogy lehetőnek tartja-e a kétszeri ujoncozást?

— Nem tartom lehetőnek — ugymond — mivel nálunk Magyarországon az anyák egy évben csak egyszer szülnék.

Nem is volt arról egy szó sem többé.

Az 1869-iki választások alkalmával Unghegye bereznai kerületében Csik András megbuktatván a volt képviselőt, Markos Györgyöt, ezt Deák következőleg kondoleálta:

— No Gyuri barátom, azt ugyan olvastam már, hogy a cethal elnyelte Jónást, de hogy egy „csik“ nyeljen el egy „markos“-legényt, olyat nem hallott még a nagyapám sem.

1869. december vége felé Vogtnak az emberek és majmok közt való rokonságról szóló felolvasásai foglalkoztatták a főváros köreit.

Deák hallja, hogy az egyik miniszter nem szereti Vogtot, mert pénzért tart felolvasásokat.

— Nem azért haragszol te ő rá! — mondja a miniszternek Deák.

— Nem azért? Hát mért haragudnám másért?

— Hát csak azért — szól az öreg ur, — mert elárulta családi titkait.

A bíróságok rendezése tárgyában 1870-ben beadott törvényjavaslat sok új hivatalt kívánt teremteni. Deák ezzel az adomával tiltakozott ellene:

„II. József császár azt kérdezi még nem ismert egyik szolgájától:

— Kicsoda kend?

— Az udvari kályhafűtősegédjének „vicé“-je, főlség.

A császár mosolyogva vont elő zsebéből pár aranyat.

férfiúnak nagyobb győzelem nem jutott osztályrészül, mint Deáknak.

Egy jogaitól erőszakkal megfosztott nemzetet juttatott vissza a jog fegyverével régi szabadságába. Az erőszak bátyáit összedöntötte, s a maga sziklavárát bevehetetlené tudta tenni: óvatossággal és szilárdsággal.

Magyarországnak volt-e valaha hivebb, igazabb és szilárdabb harcosa, mint Deák? Ez az *erkölcsi fenség*, mely büvhatalommal ruházta fel Deákot, erősebb volt, mint a Bachok, Schmerlingek zsandártábora, szuronyerdeje.

A mi azonban Deákot, mint államférfiut a legnagyobbak fölé helyezi: az véghetetlen egyszerűsége és igénytelensége. A Cincinnatus példája ismétlődött vele, ki hazáját a veszélytől megmentve visszatér az ekeszarvához, s nem ünnepeleti magát diadalmennel.

Európa a kis Magyarország sorsát ebben az időben rokonszenves figyelemmel kísérte, s Deák Ferenc államférfiui nagyságát a külföldi politikusok is elismerték, „antik szabásu jellemnek” nevezték őt, kiről csak az őszinte tisztelt hangján lehet szólni.

Mint polgár.

Deák Ferencet hosszú nyilvános pályája alatt polgártársai a szeretetnek és bizalomnak annyi jelével halmozták el, mint senki kortársai közül.

A szeretetnek és bizalomnak ez a nyilvánítása nem a *nagy embert* illette, hanem a *polgárt*, a kit sem hír, sem dicsőség, sem állás nem tudott soha elszécsíteni; a ki az első között volt a jobbágyok felszabadításában, s első a polgári kötelességek teljesítésében. A megyék sorjában megválasztották őt táblabírájukká, s büszke volt mindenki, hogy a zalai követet a magáénak is vallhatja.

Mint igazságügyminiszter is olyan maradt polgártársaival szemben, mint az előtt volt: *egyszerű polgár*, harcos katonája a magyar alkotmánynak.

Többször adott kifejezést annak, hogy milyen sokra becsüli polgártársainak a szeretetét és bizalmát, s a mily kevéssé vágyódott népszerűsége, épen oly mértékben fokozta önértékét, hogy polgári kötelességének büi teljesítése elég arra, hogy a személye iránt tanúsított bizalmat megőrizze.

— Fogja, itt van 10 arany; vegyen kend is magának egy „vicét”.

Mikor az országos számvevőszék elnökségének betöltéséről volt szó, Deák egy képviselőnek, ki Gajzágó képességeit dicsérte, így válaszolt:

— Ha kertészem megmenti is életemet, azért nem jutalmazom azzal, — hogy szakácsom-má teszem.

— De Gajzágó oly parlamentileg iskolázott fej, hogy a szokatlan helyen is hamar otthon lesz.

— Tudod mit? — adomázott Deák. — Egy tőgátustól kérdezte a házikisasszony, hogy tud-e zongorázni? s ő azt felelte, hogy: lehet, de még nem próbálta.

Deák többször megróttá azt az egy időben nálunk nagyon elharapódzott szokást, hogy sokan a nyilvánosság előtt is kicsinyített keresztnevükön emlegették az embereket.

Egyszer egy vidéki urfi volt nála, ki mindig csak Eötvös Pepit és Kemény Zsigát emlegette.

Az öreg ur csak halgatott. De egyszer, midőn valaki kérdezi, hogy mit adnak a színházban, csak megszólal:

— Hunyady Lacit, a Jancsi fiát.

Pálffy Mór, az „ideiglenes állapot” alatt hazánk kormányzója, becsukta ugyan „sajtóvétség”-eiért Tóth Kálmánt; hanem azért nem

Mondják, hogy a közügyek terén kifejtett munkásságáért sohasem fogadott el fizetést. Vagyonilag független ember volt, s azoknak a szerény igényeknek, a mik neki voltak, jövedelme teljesen megfelelt. Fényleni nem óhajtott soha, de másnak hasznára válni annál inkább.

Szabad országnak szabad polgára lenni: ez volt az egyetlen vágya, s hogy azzá lehessen, soha sem a maga javát tartotta fődcognak, hanem a hazáét.

Mint ember.

Az ugynevezett „nagy emberek”-nek igen gyakran két arcukat szokott lenni: mások a nyilvánosság és mások a család, vagy hozzá tartozók előtt, ott kiváló tulajdonságaik fényében ragyognak, sok mindenféle eszközt felhasználnak arra, hogy még nagyobbak lássák őket, itt pedig ezer apró hibájuk kerül nap fényre, melyekről a világ nem tud, mert nem tudhat semmit.

Gyakran szerénységet mutat az, a ki valójában inkább elbizakodott, mint szerény; jó szívűnek és adakozónak az, a ki valójában haszonra vágyó; kedélyesnek az, ki otthon állandóan kedvetlen és mindenre elégedetlen.

Deák Ferenc összhangzó lényének ilyen kettős arculata nem volt. O az élet minden viszonyában, a kicsik és nagyok között, a nyilvánosság előtt és rokonai meg barátai között — mert családja nem volt — megmaradt Deák Ferencnek.

A mint ruhájában nem kereste a változó divatot, úgy jelleme is egy színt mutatott.

Az a komoly lelkű, humorban gazdag, társaságban elragadó nyájasságu ember volt a politikai életben, mint meghittjei között.

A fiataloknak és öregeknek egyaránt „Deák bácsija” volt, a kit szeszélye nem tett kiálthatatlanná, a ki senkivel sem éreztette, hogy ő Magyarországnak legnagyobb embere, a kihez elmehehetett bátran akárki ügyes-bajos dolgában, mert jó tanácsot, biztató szót, igaz emberséget talált mindig, de visszautasító gögőt soha.

A Nemzeti Múzeum „Deák szobája” tanúságot tesz ma is arról az „öreg urról”, a ki egyszerű szobában lakott, a kinek avatag butorai voltak, s mintha látnók őt a nyugodal-

egyszer nyilvánította, hogy iránta rokonszenvet érez s hogy nagyon szereti őt.

Elment ennek híre egészen Deák Ferencig, ki azután szokott bölcs humorával azt mondta rá:

— Szereti ám Pálffy „Bolond Miskát”, de csak úgy, mint a madarat: kalickában.

Társaság volt Deák Ferencnél. A többi közt ott volt Cs. mérnök. Ez éppen nagy tüzzel beszélt el Buda ostromát 1849-ben.

— Láttam már Hentzi, hogy nem tarthatja magát sokáig — mondja, — de mégis akart tenni valamit, hogy megemlegessük: föl akarta vettetni puskaporral a Lánchidat. Hanem dugába dőlt ám a terv, mert nem sült el a puskapor!

— De hát hogy nem sült el?

— Miért? Mert megnevődött!

Ekkor az öreg ur, ki sokat kötődött a boldogulttal, közbevágott:

— Mit gondolsz, talán nem is igaz az, hogy azért nem sült el az akna, mert megnevődött; hanem tán oly puskaport tettek bele, amelyekkel egyszer már lőttek?!

— Bizony, mondasz valamit, szólt félig meglepetve Cs.

Híre járt, hogy a derék Visontai Kovács Lászlót, Heves vármegye főispánjává nevezik ki.

— Ne busulj Laci, — vigasztalta őt Deák — tudod, hogy ezek az újságírók kita-

mas karosszékben ülve, a mint adomáival mulattatja barátait, vagy komoly tanácsokat ad azoknak, kiket ő juttatott a miniszteri bársonyszékbe.

„A józan magyar ész” megtestesülésének mondják őt, a ki nagyon mélyen beelátott az emberi dolgok titkos szövedékébe, s azokat a nagy igazságokat, melyeket azokból kiolvasott, egy-egy csattanós, rövid történet tréfás mezébe burkolva, osztogatta szét, hogy mulassanak rajta, de egyuttal tanuljanak is.

Egész rakás adoma kelt szárnyra, melyeknek szerzőjeül a hagyomány Deák Ferencet nevezi meg; s bár lehet sok ezek közül, miket csak jóhiszeműleg tulajdonítanak neki, tény az, hogy a Deák magánéletben is olyan nagy és ritka jó ember volt, minő nyilvános szereplésében.

A szegények gyámolításáról sem feledkezett meg soha. Nem nagyszabásu alapítványok hirdették jóságát, hanem az a sok ezer fillér, a mit évről-évre ki szokott osztogatni a szűkölködők között.

A névtelen jótévköz közbe tartozott, a ki titokban adja oda alamizsna-fillérét a szegényeknek és a szívére köti, hogy aztán a csekélység miatt ne üssön nagy lármát.

Családja nem volt, hanem volt sok jó barátja: s nagy szíve legnemesebb érségeit, egész élete munkásságát annak a családnak szentelte, melyet igazabban kevés ember szeretett nála, s melyet „jobban” szeretett, mint ellenségeit gyűlölte — nemzetének.

És ennek a nemzetnek soha sem szabad erről megfeledkeznie!

TÁVIRATOK

Merénylet terv egy követség ellen.

London, október 16. A hogy a Timesnek Pekingből tegnapi kelettel jelentik, kedden az angol követség épületében adott bál közben megkísérelték azon helyiség *légberőpítését*, mely a követség védelmére szolgáló robbanó anyagokat tartalmazza. Sodronyokat találtak egy villamos teleppel összeköttetésben, azonban a kapcsolás nem sikerült. Egy ágyu zárolóját és irányzó készülékét ellopták, azonban később a benszülőtt városrészben újból megtalálták.

lálnak mindent, amivel a kormányt kompromitálhatják!

Az ülés végén a Ház ruhatárában a szolgatévedésből L. volt miniszter felső kabátját adta Deáknak. Az öreg ur csak nézi, nézi a felöltőt, éppen olyan mint az övé, felpróbálja, éppen jó. De majd leveti, észreveszi a tévedést, visszaadja a kabátot.

— Hasonlít az én kabátomhoz, de még sem az. Igen nagy a zsebe.

Gyulai Pál jeles írónk mint kis ember ismeretes; de ezt azonban ő maga nem a legszívesebben ismeri be.

— Láttam én már magamnál kisebb embert, — szólt egyszer éppen Deák előtt.

— De nem ingyen — válaszolt komolyan az öreg ur.

Mikor Deák a Nedetzky-villában nyaralt, Zsedényi meg akarta őt látogatni, s mert hallá, hogy az öreg ur körül szép leányok forgolódnak, fővette harmincéves frakkját.

— Mennyire örvendek, hogy egy régi ismerőst láthatok, — fogadta őt Deák.

— Bizony, már rég ismerjük egymást, — szólt megindultan Zsedényi.

— No, tudod, a frakkodat értem, — tréfálkozott az öreg ur, jóízű mosolylyá devalálva az ünnepélyességet, a mit Zsedényi e vissittének a nála szokatlan „kicsipéssel” adni remélt.

A balkáni zavarok.

Konstantinápoly, október 16. A monasztíri rendkívüli bíróság 650 vád alá helyezett bolgár közül azoknak felét elítélte és 250-et Kis-Aziába száműzött.

Konstantinápoly, október 16. Az elmúlt napokban a porta a bandák üzemeinek helyein kiáltványokat tett közzé, melyekben a bizottságoktól elcsábított lakosságot önkéntes megadásra és visszatérésre szólítják fel. A kiáltvány szerint ez esetben a lakosság büntetlen marad, ellenkező esetben a lakosság szigorú büntetést szenved. A monasztíri konzulátusokhoz számos panasz érkezett, hogy a visszatért bolgárok, kik meghódoltak, dacára, hogy biztosították nekik a büntetlenséget, mégis letartóztatattak és megbüntették.

A századik évforduló.

(Deák-ünnep.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Október 18-án lesz száz esztendője annak, hogy feltűnt az égen az a fényes csillag, melynek jegyében Deák Ferenc született. Az a csillag mindig fényesebb, mindig tündöklőbb lett és ragyogása meg nem szűnt sohasem, a mint hogy az igazi nagy szellem nem szűnik meg sohasem.

Deák Ferenc haló porát régen eltemette a nemzet és elsíratta a kegyelet, de szelleme sohasem szűnt meg uralkodni, világítani, vezetni. Deák Ferencből, az emberből eszmény fogalom lett a haladó idők folyamán; nevének hallatára az igazság, a nemzeti magyarság diadala és minden államférfiúi tökéletesség fogalma áll képzeletünk elé. Deák Ferenc szédítő magasan áll bölcsességének erejével minden politikai gondolatunk felett. Kimagaslík, mint morajló tengerből a magános szirt, melyet hasztalan döngöttek a rohanó hullámok; áll szilárdan, szabadon és a felhőkbe nyujtva mutatja az ég felé az utat.

És most kivált, mikor az ország olyan, mint a viharzó tenger, amikor a kicsinyhitűek nem tudják merre irányítsák recsegő hajójuknak vihartépte vitorláit: ő mutatja az utat nagy szellemével. Feltámadt a nagy vezér szeleme. Deák Ferenc mintha élne, az ő bölcsességével uralkodik a fékevesztett elemek fölött. Soha nagyszerűbb jubileumot ennél!

Hisszük, hogy maga a kegyelettel ünnepelt bölcs államférfiú föltámad, — mert hiszen szelleme közeledik és hatalmas szárnyveréseit már érezni lehet, — hogy Deák Ferenc bölcs lelke megteremti a békét, mint 1867-ben!

(Aradváros ünnep.)

A nagy évfordulót Aradváros is megünnepli. Holnap, szombaton *diszkögyűlést* tart, melynek egyetlen tárgya az alkalom méltatása. Ezután pedig a templom ünnepé következik.

Délelőtt fél tíz órakor lesz a közgyűlés, melyen Kádas Kálmán főjegyző tartja az ünnepi szónoklatot. Beszédét jegyzőkönyvbe fogják iktatni. Ezután a törvényhatósági bizottság a minoriták templomába vonul, hol tíz órakor Csák Czirjék dr. rendfőnök mond misét.

Deák Ferenc születés napja századik évfordulójának méltó megünneplését határozta el az aradi *isz. hitközség* is. A zsinagógában szombaton reggel nyolc órakor az ifjuság részére külön istentiszteletet tartanak. A fejnőttek részére rendezendő hálaadó istentisztelet a kivételesen

délelőtt tíz órakor kezdődő rendes istentisztelettel kapcsolatosan tartatik meg.

Az ünnepi alkalmából, miniszteri rendeletre, az összes aradi *népiskolákban* délelőtt ünnepélyek lesznek, délután pedig szünetet tartanak.

(Az egyetem Deák-ünnep.)

Fővárosi tudósítónk írja: A budapesti kir. magyar tudomány egyetem ifjusága és tanári kara ma délelőtt ünnepelte meg Deák Ferenc emlékezetét fényes gyűlés keretében, amely az egyetem díszes aulájában folyt le nagy közönség jelenlétében. A díszterem karzatát az ifjuság töltötte meg, míg földszintjén a tanári kar és nagy hölgyközönség foglalt helyet. A vendégek soraiban ott voltak: Császka György kalocsai érsek, Apponyi Albert gróf, a képviselőház elnöke, Berzeviczy Albert val. belső titkos tanácsos, Wlassics Gyuláné, továbbá Vécsey Tamás, Concha Győző, Schwarz Gusztáv, Sághy Gyula udvari tanácsosok, Hauszmann Alajos, a műegyetem rektora, Huttya Ferenc, az állatorvosi főiskola rektora és az egyetem tanári karának tagjai. Az emelvényen foglaltak helyet: Heinrich Gusztáv rektor, Beöthy Zsolt, az ünnepi szónok, Balogh Jenő jogkari dékán, Zsembery István, az ünnep rendezőbizottságának elnöke és az ifjuság képviselői.

József főherceg titkári hivatalából a következő sürgöny érkezett Zsembery Istvánhoz, az ünnep rendezőbizottságának elnökéhez:

„József főherceg ur ö cs. és kir. fensége az egyetemi ifjuság Deák-ünnepét rendező bizottságának meghívását legfelsőbb és kegyes köszönettel fogadta. Ö cs. és kir. fensége azonban jelenlegi elfoglaltsága következtében az ünnepélyen legnagyobb sajnálatára nem jelenhet meg.

Titkári hivatal.”

Az ünnepélyt a Himnusz vezette be, a melyet a Szent Imre egyesület énekkara adott elő.

Heinrich Gusztáv rektor megnyitó beszéde következett ezután.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után Kéthly Endre joghallgató az ifjuság nevében méltatta szép szavakkal Deák Ferenc érdemait.

A fiatal szónokot hosszasan éljenezték. Ezután Oláh Gábor bölcsészethallgató szavalt a nemes hévvel Deák Ferencről írt pályanyertes ódáját, melynek utolsó versszaka így hangzik:

Deák! Midőn lelked kiszállt nagy utra,
Királyi szem siratta multodat.
Oh, drága gyöngyök hulltak koszorudra,
Miknél tündöklőbb bért a hirt sem ad.
Gördülhet az idők sebes folyása,
Te megmaradsz biztos határvölgyül,
S ha majd egyszer kelünk nagy támadásra,
Büszkén sereglünk oszlopod körül!

A költőt zajosan tapsolták.

Következett az ünnepi beszéd, amelyet Beöthy Zsolt, az egyetem tudós tanára tartott.

A gyönyörű beszédet gyakran szakította meg a hallgatóság kitörő éljenzése, s a mikor befejezte, percekig éljenezték és tapsolták a szónokot.

Az ünnepélyt a Szózat hangjai rekesztették be.

Délután négy órakor a budapesti Deák-szobor előtt megjelent hatszáz egyetemi ifju, és koszorút helyezett a szobor elé. A koszorúnak és a felirata:

Deák Ferencnek — az egyetemek ifjusága.

Jókai — Deákról.

(Egy cikk az évfordulón.)

Arad, október 16.

Deák Ferencről a *Neue Freie Presse* ma vezérhelyen Jókai Mór tollából hosszú cikket közöl, melyben a koszorus költő megkapó hangon rajzolja az olvasó elé Magyarország legegyszerűbb államférfiát, Deák Ferencet. Az érdekes cikkből közöljük a következő részt:

„A nemzeti megsemmisülésének legsötétebb éveiben és az alkotmányos szabadság idejében a nép látható vezére volt. Itt a fővárosban élt közöttünk, mint egyszerű ember, akit felkeresett vén és fiatal. Szerény szállodai lakása senki előtt sem volt zárva, bejelentés nélkül lehetett hozzá belépni. Államférfiak és szükségét szenvedő kérelmezők mindig nyílt ajtóra találtak nála. Senkit vigasztalás nélkül el nem bocsátott.

Magam is többször szemtanúja voltam, a mikor látogatásom ideje alatt a belépő kéregetőnek szó nélkül egy bankót adott át. Egy prés alul húzta ki, a melybe az előkészített adományok voltak beszorítva.

És ezeken a napokon, a melyeken a nyilvános élet v. szünetelt, a politika szünetelt, Deák Ferenc mint ember juttatta érvényre hatalmát. A magyar nemzet mindent elvesztett, ami lételének biztosítóka. Ekkor Deák Ferenc szavának súlyával fellépett a magyar tudományos akadémia működése körének újbóli megnyitása érdekében, és a kormánynál kieszközölte ennek a tudományos intézetnek a felélesztését.

Ebben az időben halt meg a magyar nemzet legragyogóbb költőinek egyike, Vörösmarty Mihály; a mint a magyar költők rendes sorsa, családját vagyoni nélkül hagyta hátra. Deák Ferenc egyetem buzdító szava elég volt, hogy az egész nemzet egy szívvel lélekkel hozzájáruljon, hogy a költő családjának sorsa érdeme szerint biztosítva legyen. Maga a nemzet lett a család bőkezű gondnoka és a poéta gyermekei ma magas állásokban hirdetik azt a szellemet, melyet hirnevés atyjuktól örökölték.

Végre tető alá hozta nagy munkáját: kibékített két államot, megkoronázta a királyt és visszaállította az alkotmányt a szabadság alapján.

És azután visszavonult. A cselekvés terét átengedte munkabíró államférfiaknak.

Más pacifikátorokat a hatalom dus vagyonnal, magas méltóságokkal, rangemelésekkel jutalmazott: Deák Ferenc semmit sem fogadott el. Visszautasított minden jutalmat, minden kitüntetést. Egy aureola övezte őt, egy dicsfény, mely sugarakba vont a alakját: lelkének büszkesége. Ez a büszkeség utasította vele vissza az alulról jövő kitüntetések is. Nem fogadta el saját megyéjének megbízó levelét, mikor erre ama két tábor összeütközése folytán, melyek egyike a jobbágyság megszüntetése, másika ezen elavult jogok megőrzése mellett harcolt, vér tapadt.

Es annyi büszkeséggel nagy szeretettel tudott megtartani barátjait, híveit és kollegáit iránt.

Az írónak szült különös vonzalma. Minden könyvet megvett és el is olvasta. Hányszor intett magához a parlamentben a tanácskozás egy-egy szünetében emlékemet, gazdagítva egy apró jellemző részlettel az ő társadalmi életéből, a melyből annyi volt neki készletben.”

A második tűzkatasztrófa.

(Bűnvizsgálat az ülettulajdonos ellen.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 16.

Hírül adtuk a részleteit a második tűzkatasztrófanak, a mely rövid időn belül a fővárosban történt és a mely három emberéletet követelt áldozatul. Ma megtartották a katasztrófa színhelyén a tűzvizsgálatot és ismét konstataiták, hogy a katasztrófanak a gondatlan s az életbiztonsággal számot nem vető építkezés volt az oka.

A tűzvizsgálatról a budapesti rendőrség által kiadott jelentés így szól:

„A József-körút 62. sz. a. tegnap történt tűzvész színhelyén délután fél 3 órakor tartották meg a üzletlőség és előjáróság közbenjöttével a tűzvizsgálatot. A bizottság mindenekelőtt konstataitá, hogy *Schneider* Dávid, az üzlet tulajdonosa az üzletből magán lakások hozzatoldásával *valóságilag zárt ipartelep* létesített, *anélkül, hogy eria hatósági engedélyt kért volna*, falakat tört át stb. és erre sem szerezte be a hatósági engedélyt. Súlyosbította az üzletben beszorultak helyzetét, hogy az *udvarra vezető ajtókat elzárva, beszegezve és dróttal elhálózva voltak*, az üzletből az utcára pedig csak *keskeny, szűk folyosó és ajtó* vezetett ki. A tűz rohamos elharapódzását előmozdította az a körülmény, hogy az üzletben és raktárban temétkony anyag volt felhalmozva. A tűz keletkezésére a bizottság véleménye az, hogy miután a parafinos viaszot forraló kemence felett terpetinnel telt üvegek voltak, a hőség folytán fejlődött gázoktól egyik *felrobbant*, az égő szétfolyó terpentin belehullott a viaszba és azt lángra lobbantva, az egész üzletet lángba borította. Az előjáróság ezek alapján *Schneider* Dávid ellen megindította az eljárást az építészrendőri szabályok áthágása miatt, egyúttal *bűnfenyítő eljárás is folyik ellene*.”

A tűzveszedelemnek egy áldozata fekszik most Réczey-tanár klinikáján. Ez *Hambach* Etel. A fiatal leány állapota folyton javul és holnapután már elhagyhatja a kórházat. A katasztrófa három halottját: *Pál* Józsefné született *Bede Kovács* Margitot, *Abst* Etelt és *Farkas* Ilonát a törvényszéki orvostani intézetbe szállították. Valószínű, hogy holnap boncolják és így temetésük vasárnap lesz. A bűnügyi vizsgálatot a rendőrségen *Körödy* László rendőrfőkapitány vezeti.

Egy újságíró m reggel hét órakor meglátogatta Réczey tanár klinikáján az ottan sebesülten fekvő *Hambach* Etelt. A leány, a kinek fájdalmai ma reggel csillapodtak egy keveset, a többek között ezeket mondta el:

— Borzasztó éjszakám volt! Fájdalmam többé nem bántott volna annyira, de szerencsétlen társnőm, aki mellettem feküdt, (*Farkas* Ilonát gondolta) olyan kinszenvedésen ment át, hogy majd megőrültem. Nem tudom, de tegnap reggel szegénynek balsejtelmek voltak. Korán reggel, mikor munkába fogtunk, így szólt hozzám: „Szeretnék elmenni, hiszen rossz szul érzem magam!” Nem mert azonban szólni, mert félt, hogy gazdánk megharagszik. Amikor a tűz kitört, akkor a szerencsétlen, aki a parafin olvasztó-kemence előtt ült, szótlan volt és folyton a gyomra tájékán jelentkező fájdalomról panaszkodott. „Eredj haza, kéredkedjél el!” — mondtuk neki én és a velem dolgozó *Jedlicska* Irma. De nem ment el. Szegény *Ilona*! Ha szót fogadott volna nekünk, akkor ma ép és egészséges volna!

A másik két leány, *Klein Róza* és *Fedlicska* Irma állapota kielégítő. Mindkettő túl van minden veszélyen és néhány nap múlva felgyó-

gyulnak. A tűzről hasonló értelemben nyilatkoztak, mint *Hambach* Etelka.

Mikor a klinikákon meghalt leányok holttestét ma kora reggel elszállították, a kli ika bejárata előtt ott állt és keservesen sírdogált *Farkas* Ilona édes anyja és testvére.

Megható látvány volt, amidőn a szegény leány holttestét vlvő kocsi megpillantották. Az anya térdre rogyott és hangosan zokogta:

— Viszik a lelkeket Istenem, minek mérted reám ezt a csapást!

Mikor zokogása előlött, a mellette csendes részvételt állókhoz fordult.

— Milyen jó leány volt, úgy szerette anyját és testvéreit! És hogy félt a haláltól. Mikor a Párisi Áruház leégett, akkor mondta többször: Milyen rettenetes lehet ez a tűzhalál. Mennyit kellett ottan szenvedni.

Husz esztendei fegyház után.

(Egy lippa-vidéki bűnpör följutása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Husz esztendi raboskodás után az ártatlanságát keresi egy ember, a kinek az ügye annak idején a mi vidékünk bejárta hírrel. *Lippa* mellett, egy faluban élt, s annak a gyanuja alatt, hogy a feleségét megölte, előbb halálra, majd életfogytig tartó fegyházra ítélték. Husz esztendei fegyház után kegyelmet kapott s most, a szabadság első napjaiban azon dolgozik, hogy a rég elfelejtett ügyet felújítva, az ártatlanságát bebizonyítsa.

A sopron-kőhídi fegyházból vasárnap került ki ez a törődött, deresedő haju ember. Husz esztendeig ette a fegyház keserű kenyerét, saját állítása szerint, ártatlanul. Ugy mesélte, hogy a tiszta eszlári véres eseményeknek áldozata. *Fleischmann* Ignác egy Lippa melletti kis faluban nyitott a nyolcvanas évek elején péküzletet. A helyiségben már volt péküzlet, melynek birtokosa három testvér volt. Ezek az első naptól fogva rossz szemmel nézték a versenytársat. Keresték is az alkalmat, hogy kárt tegyenek benne, de csak nem akart ilyen kínálkozni. Azután jöttek a tiszta-eszlári idők. Minden zsidó, aki élt, gyanus volt a nép előtt. És éppen ekkor találták meg egy reggel *Fleischmann* feleségét és egy rokonának leánygyermekét halva az üzletben. A nép ítélte. A két lény gyilkosa senki más nem lehet, csak *Fleischmann*. Ezt a hitet megerősítette az a tény, hogy a három pék a ház kertjében ráakadt *Fleischmann* összegezt ruháira. Tehát következtettek: a gyilkos véres ruháit elégette.

A szerencsétlen ember törvény elé került. A temesvári kir. törvényszék előtt folyt le a tárgyalás. *Fleischmann* tagadott és azt állította, hogy a három pék, tönkretételére követte, vagy követte el a gyilkosságot. Feltétlen bizonyíték nem volt. Sőt a tanúk legnagyobb része azt vallotta, hogy a vádlott feleségével a legjobb viszonyban élt.

A temesvári törvényszék *halálra ítélte*. Csak a királyi kegy folytán mért rá az igazságszolgáltatás *életfogytiglani fegyházat*. Háromszor kérte *Fleischmann* a perújítást, de mindig elutasították. A szabadság után vágyakozó ember ekkor más uton akart a fegyház dohos levegőjéből szabadulni: kegyelmet kért.

Tizenkét évig színylett, mikor kegyelemért folyamodott. Elutasították. Ez évi szeptember 27 én nyújtotta be harmadik kegyelmi kérést.

Most eredménnyel. Szombat este érkezett s soproni kőhídi fegyházhoz az igazságügyminiszter rendelete, melylyel *Fleischmann* feltétlenül szabadon bocsátandó.

Vasárnap délelőtt azután elbocsátották. Ruhája nem volt, tehát fegyencruhában hagyta el husz esztendei színylődsének színhelyét. A városban is már zárva találta az üzleteket. Tehát fegyencruhában ült a vonatra és utazott Budapestre, hol péküzletet szándékszik nyitni. *Fleischmann* különben perének újra felvételéért is meg fogja tenni a kellő intézkedéseket.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: *Fifin*, operette. (Páratlan bérlet.)

Vasárnap: Délután: *Folt*, amely tisztit, dráma. Este: *Fifin*, operette. (Páros bérlet.)

Fifin.

(Operette 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta: Dr. Sch wimmer Aurél. Bemutató előadása az aradi nemzeti színházban 1903. október 16-án.)

Abban az időben — a múlt év tavaszán volt ez — mikor *Schwimmer* Aurél dr. *Fifin* című operettjét a Magyar Színházban színre hozták, jelentékeny sikert képviselt az a huszonöt előadás, amelyben magyar szerzőnek ez az itthon termelt színpadi munkája részesült. Azóta a Huszka & Comp cég megjavította a hazai operettek előadási számának rekordját s *Fifin* föl hagyott a házasság-közvetítéssel. A közönség látott azóta egynehány eredeti darabot, melyben a cselekményeket nem csupán táncsal, fűrdő jelenetekkel és csoportosulásokkal, hanem eseményekkel is fejlesztették. A publikum azonban nem olyan hűséges, s ha divatot változtat, szívesen kacérkodik visszafelé is. Így láttuk ezt ma, midőn a *Fifin* oly szívesen fogadták. Zsuffolt ház nézte végig a bemutatót, melynek igen tisztességes sikere volt. Sokan a szerző megjelenését is várták, s ha *Schwimmer* itt van, hát sok taps és elismerés jut ki neki.

Szóljunk azonban magáról a darabról. Két felvonás zenés vaudville és egy felvonás francia bohózatból három felvonás operettet képzített a szerző, dallamos, könnyed és főképpen kellemes hangszerezéssel zenével, de kevesebb értékű szöveggel, bár sokat mozognak a színpadon, sokat beszélnek, sokat viccelnek. *Fifin* (Rózsa Lili), egy Moulin Rouge-beli táncosnő, Párisban megismerkedett *Pitkins* (Polgár) amerikai milliommossal s otthagya táncosnői pályáját, mint férfi divatcikkekben utazó vigéc beállít *Pitkins*hez. A milliomosnak leánya (B. Rápásy Gusztó) egy fiatal, szegény orvosba (Békessy) szerelmes s így természetesen a darab „oka” az, hogy a dúsgazdag suvlsz gyáros nem akarja leányát a szegény orvoshoz feleségül adni. *Fifin* a cselszövő. Egy álarcos bála odarendeli a papot, akit *Pitkins* álarcos vendégnek hisz s maga mulat egjobban a házasságon, melyet tréfából egész komolyan megkötnek. *Fifin* néhány ezer dollár erejéig megkoppasztja az amerikai milliomost s így maga is egybekelhet imádottjával (Bónis), aki szintén utazó, persze női divatcikkekben.

Ez a mese aztán tarkítva van táncokkal, fűrdőszoba jelenetekkel s egyéb olyan dolgokkal, amittől az embernek a nézőtérén melege támad. Ami ezeken kívül a darabot képezi, magával a mesével együtt, az inkább csak a zene kedvéért készült. Hanem ez a körülmény viszont a zenerészeket segíti, melyet ilyenformán üdítőleg jönnek közbe. A zeneszámok közül különösen ügyesek az első felvonásban a Cincinnati-dal, a második felvonás cipő-próbája, a szobalányok éneke a pletykáról s végül a dal a generál-kulcsról.

Ime tehát vannak a darabnak számosabb jó tulajdonságai; melyek közé főképen számílandó az is, hogy alkalmat adott *Rózsa* Lilinek egy ilyen szerepet eljátszani, melyben érvény-

re juttathatja pajzán temperamentumának minden kedvességét, jókedvének, fűrgességének minden báját, táncában a kellemet és a sikket, melyek együtt az ő legkiválóbb szubrett tulajdonságai. Ő volt a központja a mai előadásnak s már csak az ő slakításáért is érdemes meg nézni a darabot. Hangja minden énekszámában tisztán, kellemesen, erősen csengett; a mozdulatai, a táncai pedig, mint ő magáé is elegánsak, fessek voltak. Minden jelenete megannyi siker, a mai előadás sikere pedig egyben az ő sikere. Tapsban és csokrokban bőven volt része, a táncai után pedig valósággal ünnepezték.

A címszerep alakítójának játékához pompás keretet alkottak a darab összes szereplői, akik egyenként és összesen a legösszevágóbb előadást produkálták. B. Répássy Gusztó elegáns volt és szépen énepelt partnerével Békésyvel együtt. Polgár Sándorról megszoktunk mindig jót írni, ma a mozgalmasság darab rendezéséért is dicséretet érdemel. Tetszett Bónis Lajos is. Hat st keltett a szobalány-kar, melynek élén Szilasy Juliska ügyeskedett. A zenekar művészileg is korrekt munkát végzett Orbán karmester dirigálása alatt. (a.)

Lukács mint békeközvetítő.

A kibontakozás felé.

(Andrássy, Tisza és Lukács a királlyal. — Lukács missziója. — Differenciák a korona és a kilences bizottság között.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 16.

Hosszu idő után az első biztató jele a közeli kibontakozásnak következett be ma. A király a békés kibontakozást keresi, és megbízta Lukács Lászlót, hogy legyen közvetítője a békének és egyenlítse ki a még fennálló differenciákat. Ezen differenciák a korona álláspontja és a kilences bizottság katonai programja között állanak fenn, de politikai körökben remélik, hogy Lukácsnak sikerülni fog már a kilences bizottság holnapi ülésén összeegyeztetni az ellentéteket.

Hogy e fontos misszió sikere után Lukács meg fog-e biztatni a kabinetalakítással és hogy erre vállalkozik-e, még bizonytalan. Az tény, hogy első sorban a program kérdését kell rendbehozni, s csak azután jöhetnek a személyi kérdések tekintetbe. Lukács mellett még két személyt emlegetnek, mint a kik ma szintén audiencián voltak: Andrássy és Tiszát.

Nagy nap volt a mai a krízisnek, s annak eseményeiről a következő távirati tudósítást vesszük:

A mai kihallgatások.

A Bud. Tud. déli kiadása jelenti Bécsből: Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnököt, a ki tegnap este Lukács László pénzügyminiszterrel együtt hosszabb ideig értekezett Andrássy Gyula gróffal és Tisza István gróffal, ma délelőtt 10 órakor ő felsége egy óra hosszat tartó kihallgatáson fogadta, a melyben a magyar miniszterelnök az Andrássy és Tisza grófok által teendő előterjesztésekről tájékoztatta a koronát.

Ezután Lukács László pénzügyminiszter hivatott meg kihallgatásra, a ki délutáni fél 2 órakor fog ő felségénél megjelenni. Időközben Andrássy Gyula gróft, majd Tisza István gróft fogadta a király kihallgatáson.

Beavatott körökben hirlik, hogy aligha lesz meg a döntés, bár kizárva ez nincs. Ha ma még nem következik be a döntés, Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterel-

nök alkalmasint ma délután visszautazik Budapestre és csak hétfőn érkezik újra ide, a mely napon minden valószínűség szerint várható a válság megoldása.

Holnap és holnapután ő felsége a belga király fogadásával lévén elfoglalva, aligha lesznek kihallgatások.

Andrássy és Tisza.

Andrássy Gyula gróf háromnegyed óra hosszat tartó kihallgatás alatt informálta a királyt a helyzetről. Utána Tisza István több mint egy teljes órát töltött a király dolgozószobájában és nemcsak a helyzetről tett jelentést, hanem a kilences bizottság által megállapított katonai programról is. Tisza azzal a jó benyomással távozott, hogy a király nem fog elzárkózni a program elől.

A magyar államférfiak még ma este visszautaznak Budapestre, hogy jelen legyenek a holnapi Deák-ünnepen.

Khuen-Héderváry és Lukács hétfőre újabb kihallgatásra hívtak. Andrássy és Tiszára nézve új rendelkezés nem történt.

A mai kihallgatások után Héderváry a következőket jelentette ki:

— Jelentést tettem ő felségének ama tárgyalásokról, a melyeket Tisza és Andrássy Budapesten, az ottani politikai körökben folytattak. Ő felsége tudomásul vette előterjesztésemet és ama kívánságának adott kifejezést, hogy ma délután Lukács jelenjék meg kihallgatáson.

Andrássy Gyula kihallgatása után a Bristolba hajtatott. A kérdezősködésre ennyit felelt:

— Kihallgatásom nem hozta meg a döntést. Még ma visszautazom Budapestre.

Tisza István ötnegyed óráig tartó kihallgatása után a Sacher-be hajtatott. A reá várakozó újságíróknak a következőkép nyilatkozott:

— Előadtam ő felségének a helyzetet és javaslatokat terjesztettem eléje. Jelentésemet ő felsége tudomásul vette. Döntés nem történt. Még ma visszautazom Budapestre.

Khuen-Héderváry ma délelőtt, mielőtt kihallgatásra ment, fogadta Tisza István látogatását s vele félórán keresztül beszélgetett.

Lukács mint békeközvetítő.

A félhivatalos Magyar Távirati Iroda ma délutáni kiadása a következőket jelenti:

Lukács pénzügyminiszter kihallgatása fél kettőkor kezdődött és több, mint egy óráig tartott. A király kabinetalakításra megbízást még ezuttal se adott Lukácsnak, a ki ma visszautazik Budapestre és valamennyi számba vehető parlamenti tényezővel való megbeszélések útján folytatni fogja fáradozásait a fenforgó ellentétek kiegyenlítésére. A fáradozások sikerétől függ, hogy hétfőn megtörténhet-e a rég várt döntés.

Másoldalról a következőket jelentik:

Lukács előterjesztésére vonatkozólag az hirlik, hogy lényegük és céljuk a személyi és tárgyi ellentéteknek összeegyeztetése.

Tárgyi tekintetben Lukács biztosítani kívánja azt, hogy úgy a nemzet, mint a király teljes tisztességgel vonulhassanak vissza abból a helyzetből, a melybe őket az obstrukció és a chlopyi parancs sodorták. A kérdések ily irányu tisztázása következtében a függetlenségi pártnak, ha nem is arat teljes győzelmet, mégis lehetővé té-

tetik az, hogy tisztességes feltételek mellett békét köthessen, a szabadelvűpárt pedig belső szervezetében megerősítették és megakadályoztassék a párt széttölése.

Lukács természetesen óvakodik attól, hogy magát lejárassa és újabb képtelen helyzeteket idézzon elő. Ezért a megbízást csak akkor vállalja el, ha alapos reménysége nyílik arra, hogy a békét meg lehet csinálni. Ha Lukács újabb meghívásáig eredményeket fog elérni, akkor kész miniszteri listával jelenik meg Bécsben, úgy, hogy a jövő hét végére a válság teljes megoldása várható.

Bécsi magyarbarát körökben remélik, hogy Lukács akciója sikerülni fog, s a nemzet tisztességes békét köthet a koronával.

Lukács mai kihallgatása után így nyilatkozott:

Korai dolog volna még az én kijelentésemről beszélni. Én csak arra kaptam megbízást, hogy békéltető és közvetítő működésemet folytassam és az esetleg még fenforgó differenciákat eloszlaltassam. Hétfőn visszatérek Bécsbe és újból jelentést teszek ő felségének.

A megoldás küszöbén.

Bécsből táviratozzák: A mai kihallgatások ugyszólván a kihallgatások befejezését kepezték a válság végleges befejezése előtt. A hétfői kihallgatások nem egyebek, mint a határozatok publikálása.

Andrássy és Tisza kihallgatásának jellege a következő: Ok mint a kilences bizottság tagjai a felségnek a bizottság tanácskozásairól referáltak és pedig úgy, hogy a programnak nemcsak alapelveit, hanem részleteit is ismertették.

Ugy látszik, hogy a király és a kilences bizottság között még több rendezendő kérdés van hátra, és remélhető, hogy Lukácsnak a program végleges megszövegezésével sikerül a békét keresztülvinni.

A Fremdenblatt mai estilapja a következőket jelenti:

Kétségtelenül megállapítható, ha Andrássy nem vállalkozik a kormányalakításra, akkor Lukács a döntő pillanatban mégis elfogadja a megbízást.

A Neue Freie Presse ma esti híradása a válságról ezeket tartalmazza:

Most csak Lukács és Andrássy Gyula között lehet választás. Tisza a maga részéről a legszívesebben kész támogatni úgy Lukács, mint Andrássy kabinetjét. Természetes, hogy a szabadelvűpárt együttmaradása elsőrendű politikai szükség.

A „Neues Wiener Abendblatt” írja:

A király Andrássy és Tisza grófokat azért hívatta ide, hogy magának a kilences bizottság elaboratúráról jelentést tétessen, mielőtt ezt a szabadelvűpárt értekezlete pártprogrammá, és ezzel egyuttal kormányprogrammá emeli.

Nem személyekről van szó ebben a pillanatban, hanem az alapról, melyen a kabinet megalakítandó lesz.

Az a körülmény, hogy Héderváry jelentése után ismét Lukácsot hívta audienciára, arra a reményre jogosít, hogy mégis csak az ő tegnapi előterjesztéseire fognak visszatérni.

Más bécsi forrás szerint a király elfogadta Lukács tegnapelőtti tett előterjesztéseit és megbízta azzal, hogy ezen előterjesztések értelmében indítsa meg a tárgyalásokat a parlament összes tényezőivel a béke helyreállítása céljából.

Ia a tárgyalások eredményre vezetnek Lukács megkapja a megbízást a formális miniszterelnökségre.

Politikai séták.

A szabadelvű pártban ma délből ismét lázas izgalomban lesték a bécsi híreket. Vajjon történt-e döntés ma és ha igen, kit biz meg a király a kabinetalakítással? Ezek a kérdések foglalkoztatták a nagy számban egybegyűlt képviselőket. Végre a déli órákban arról értesültek, hogy a király ma Héderváryt és Andrássyt fogadta, de még nem állapodott meg és a döntést nétfőre halasztotta, habár ma még Tisza István is kihallgatásra került. A szabadelvű pártakat némileg ekedvetlenítette az a hír, hogy a megoldás ismét elhúzódott, de mert ennek okát csupán abban látják, hogy a király két napot át szombaton és vasárnap a belga királyi palatész elfoglalva. Biznak abban, hogy a válság mégis kedvező elintéztést nyer.

A képviselők különben ma délből pártkülönbség nélkül nagy csoportokban sétáltak a Kossuth Lajos utcai korzón. Ott folytattak élénk feltűnést kelte, heves eszmecsereket a mai események felett. A szabadelvű pártiak közül Szentiványi Árpád, Sándor Pál, Bolgár Ferenc, Smialovszky Valér, Papp Géza és mások; a függetlenségiak közül Rátkay László, Szatmári Mór, Bakonyi Soma, Leszkay András, Sebess Dénes és a néppártiak közül Rakovszky István, Kass Ivor báró és Zboray Miklós találkoztak a Kossuth Lajos utca közepén és élénken vitatkoztak.

Az ellenzékieket különben rendkívül ekedvetleníti ez a sok folytonos halogatás és elodázás és el vannak keseredve a bécsi s illetve osztrák tanácsadók ellen, akiket okolnak azért, hogy a magyarországi válság oly hosszú ideig tart.

Mik a differenciák?

Az éjjeli órákban jelenti tudósítónk telefonon.

A király előtt ma megjelent államférfiak egyike azt a missziót nyerte, hogy a fenálló ellentéteket kiegyenlítse. Ez a férfi Lukács László, a kinek személyét a király legalkalmasabbnak látta a helyzet megoldására.

A szabadelvű pártban ma este élénken vitatkoztak a fölött, hogy melyek azok a differenciák, a melyek kiegyenlítésére Lukács Budapestre jön. Sokan arra gondoltak, hogy azon nézeteltérésekről van szó, a melyek Apponyi és a kilences bizottság több tagja között akkor állottak fenn, mikor Lukács Bécsbe ment. Mások a szabadelvű párt és az ellenzék között fennálló differenciákra értelmezték Lukács misszióját. Ismét mások úgy vélték, hogy a kilences bizottság programja nem nyerte meg ő felsége tetszését, s arról van szó, hogy e miatt a bizottság újabb határozatára van szükség.

Ily körülmények között nagy kíváncsisággal fogadták Andrássy Gyula grófot, a ki a hét órai vonattal megérkezvén, egyenesen a szabadelvű klubba ment. Ott a kérdezősködők nagy serege vette körül.

Andrássy Gyula gróf el is mondta, hogy az audienciákon nem történt döntés az alakulandó kormány tekintetében, azonban Lukács megbízást nyert a felségétől, a békés megoldás megkísérlésére és a fenálló ellentétek kiegyenlítésére.

Ezen ellentétek természetéről is adott Andrássy fölvilágosítást. Ezen ellentétek a korona álláspontja és a szabadelvű párti program között állanak fenn. Nem, mintha

a program visszautasításáról lenne szó. Ennek elfogadásáról, vagy visszautasításáról annyival kevésbé lehet szó, mert a program maga még nincs készen, s a szerkesztési munkálatokon nem esett túl.

Azonban, — folytatta Andrássy — ily rendkívül sok katonai kérdést felölölő programmal természetes, hogy egyik, vagy másik kérdésnél nem állhatnak összhangban a koronával azok, a kik, mint laikusok, még nincsenek tájékozva az összes katonai kérdések fölől, és hogy mindezeket a dolgokat nem készíthetik elő olyanformán, hogy katonai szempontból azt nem lehetne kifogásolni.

Ily körülmények között ő felsége egyik-másik kifejezés ellen ellenvetéseket tesz, egyik-másik ponttal szemben aggodalmakat táplál és hozzájárulását bizonyos dolgokhoz attól teszi függővé, hogy milyen értelmezést tulajdonítanak a kétséges pontoknak.

Nem kell azt hinni, hogy a nyelvkerdes és az erre vonatkozó felség jogok interpretációja képezik az egyedüli akadályt. A katonai nevelés kérdésében is igen messzire ment a kilences bizottság, melynek az volt a célja, hogy a legnemzetibb szempontok jussanak kifejezésre.

Ezen pontokra nézve teljes egyetértést létrehozni, képezi Lukácsnak feladatát. Ha a dolgok nem úgy fejlődtek volna, a hogy fejlődtek, akkor ez Khuen-Hédervárynak lett volna feladata.

Azonban a miniszterelnök tudvalevőleg minden érintkezést megszakított a liberális párt tagjaival. Mivel pedig mégis kellett lenni egy személyiségnek, a ki a korona és a többség között átvegye a közvetítést és a ki abban a helyzetben legyen, hogy a kilences bizottságot is a korona intenciói fölől informálja, azért kellett a koronának Lukácsot e misszióval megbízni.

Ez okból Lukács meg fog jelenni a kilences bizottság holnap este összehívott ülésén és remélik, hogy már holnap este sikerül a teljes egyetértést a párt és a korona között helyreállítani.

Hogy aztán Lukács átvállalja-e a kabinetalakítást, az más kérdés. Ha missziója sikerül, valószínűleg átveszi a miniszterelnökséget. De nincs kizárva, hogy a király engedni fog azon okoknak, melyeket Lukács az ő designációja ellen felhozott és mást fog megbízni a kormányalakítással.

Arad gyásza

Deák Ferencért.

(Huszonnyolc év előtt.)

Arad, október 16.

Azon a napon, a melyen Arad város századik évfordulóját ünnepli Deák Ferenc születése ének, érdekes lesz, ha néhány sorral megemlékezünk azokról a szomorú napokról, a midőn Arad az egész nemzettel együtt Deák halálát siratta.

Deák Ferenc halálának híre 1876. január 29-én délelőtt érkezett táviratokban Aradra. A középületeken és a számos magánházakon gyászbogót tűztek ki. A gyász jellemzésül az *Alföld* akkori száma ezt írja:

„De alig is volt megye s város a hazában, hol „a haza bölcsé” iránt oly határtalan kegyelet s politikai elvel iránt oly megtörhetlen ragaszkodással viseltettek volna, mint Arad megye, s városában, hol tudvalevőleg az egész országban itt alakítottak először Deák-pártot.”

Tabaj i Károly alispán még aznap délután hat órakor értekezletet tartott, a melyen elhatározták, hogy a megyét Atzél Péter főispán vezetése alatt az alispán s a következő bizottsági tagok fogják Deák temetésén képviselni: Bohus László, Purgly Lajos, Urbán Iván, Nachtábel Odón, Bohus István, Venter Gerő, Stancu I. Vazul, Pálffy József, Dániel László, Dániel Gergely, Bora Béla, Friebeisz Lajos, Naszódy Sándor, Antalffy Endre, Paradalser Lajos, Jakabffy Géza és Bíró Ákos.

Arad városánál másnap délelőtt értekezletet tartottak, a melyen elhatározták Salacz Gyula polgármester vezetésével a következő törvényhatósági bizottsági tagokat küldik ki a temetésre. Deutch Bernát, Herz Miksa, Lukácsy Miklós, Szontagh Gyula és Bercsán János esperes.

A nemzeti gyászra való tekintettel a város rendes közgyűlését mely a temetés napjára esett volna elhalasztották. A korcsolyázó egyesületnek január 29-ére hirdetett bálját elhalasztották, és a színházban nem tartottak előadást. A kaszinóban tartatni szokott társas estély is elmaradt azon a héten.

A temetés napján délelőtt az összes boltok zárva voltak, s az összes templomok harangjal zúgtak. A temetésre különben úgy Arad, mint Aradvármegyének küldöttsége koszorút vitt.

Február 10-én a minoriták templomában fényes gyásztisztiztsélet volt Deák Ferencért, melyet Lakatos Ottó zárdafőnök szolgáltattott. Az aradi felekezetek lelkészai, közöttük Metianus János román püspök, a közös és honvédség tisztikara, Biedermann vezérőrnagy vezetése alatt, Aczél Péter főispán vezetésével a polgári notabilitások, az öreg honvédek, s nagy közönség volt jelen. A gyászmisén az énekarban a színház tagjai közül Mándokyné, Dálnokiné, Dálnoki, Fillipovich, Török és Tóthfalusi s a műkedvelők soraiban Urbányi Blanka és Institóris Kálmán vett részt. A templom pazar gyászpompával tömördek örököződdel volt díszítve.

A vidéken is kegyelettel rótták le a gyász adóját.

A király vendége.

(Lónyay Elemér — herceg.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Királyunk vendégét, Lipót belga királyt a ki holnap érkezik Bécsbe, általában csak mint élvívó embernek tartják. Évek óta feljegyzik róla, hogy nagy barátja a kalandoknak s hogy jobban szeret az ilyesmikkel törődni, mint otthon az államügyekkel bíbelődni. Azt is mondják azonban, hogy ez az élet tulajdonképpen csak arra szolgált, hogy sok családi katasztrófa miatt keressen magának vigasztalást.

Tudvalevő, hogy Lipótnak volt egy fia, Lipót brabanti herceg, aki azonban 1869-ben korai ifjúságában meghalt. Ezóta egyik csapás a másikat követte a belga udvarban, s Lipót király kedélye nem bírta ki az örökös gyásztól sötétlő udvari levegőt. Mélyen megrendítette őt későbbi lányának, Kóburg Lujának tragikus sorsa is.

A legerősebb csapást azonban 1891. év januárjában mérte rá a sors. Minden szeretetével és gondoskodásával prezumpatív trónörökös, az akkor huszonkét éves Baudouin herceg felé fordult, aki a fiandriai grófnak legidősebb fia volt. A király rajongó szeretettel csüggött az életerős, de szép ifjun, aki különben kedvence volt a brüsszelleknek is. Szerették életvidor modoráért, egyenes fellépéséért, népszerű szokásáért.

Egy napon holtan találták meg az ágyában. Hivatalosan azt adták elő a halál okául, hogy hirtelen támadt tüdőgyulladás okozta a halált. Mindenütt azt beszélték azonban, hogy egy féltékeny férj, — egy magasrangú katonatiszt, aki a fiatal herceget félre nem érthető helyzetben találta — nyakán keresztül lőtte.

A szociáldemokrata lapok rátették kezüket erre az esetre, és megírták, hogy az a selyemkendő, mely a közszemlére kitett holttest nyakára volt borítva, nem azt a célt szolgálja, hogy a száj ki ne nyílhasson, hanem hogy eltakarja a lösebet. Ezt hivatalosan azonban lecáfolták, egyúttal azonban elzárták Baudouin herceg holttestét a nyilvánosság elől. Lipót király még ma is gyászolja a fiatal herceget. Röviddel kedvencének elhalálása után utra ment Lipót király. Henriette királyné bezárkózott Spaaba és csak Klementin hercegnőt tűrte maga mellett. Beszélk, hogy a királyné környezete sokat szenvedett a beteg asszony idegessége miatt.

Klementina hercegnő egy napon elhagyta Spaat, és ettől fogva atyjánál maradt Laekenben. Szemtanuk, akik a hercegnőt költözködése alkalmával látták, azt mondják, hogy a hercegnő arcán egy lovagló korbáccsal történt ütés nyoma volt látható. A hercegnő sohasem tért többé vissza Spaaba.

A mi a Stefániával való kibékülést illeti, ismeretes dolog, hogy ez ügyben Ferenc József király járt közbe, és hogy az csak bizonyos formahibák miatt, melyek a túlérzékeny atyát nagyon elkeserítették, halasztódott ilyen sokára. Lipót szeretete Stefánia iránt sohasem aludt ki, habár sokáig duzzogott és nagyon heves haragot mutatott.

Ma már Brüsszelből azt táviratozzák, hogy Lónyay Elemér gróf és felesége megkapják a hercegi rangot és hogy az intim kibékülési ünnep Laekenben, a Lónyay-pár fogadtatása alkalmával fog lefolyni.

Röpirat Mangra ellen.

(Hitmanár és püspöki helynök.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Az aradi görög keleti román egyházmegye zsinati tagja és több előkelő embere vaskos röpiratot kaptak kézhez. A címe ez: „Diamandi Miklós belényesi görög keleti román hitmanár válasza Mangra Vazul nagyváradi görög keleti román püspöki helynöknek, a vele szemben elkövetett törvényellenes eljárásaira és az általa sugalmazott hírlapi támadásokra.”

Diamandi Miklóst, a mint tudvalevő, Mangra Vazul fölfüggesztette állásától, állítólag azért, mert a vezetésére bízott belényesi román színház pénzével saját javára gazdálkodott. Diamandi szerint pedig azért, mert a mikor még Mangra a püspökségre aspirált és a megválasztást várta, Diamandi azt mondta róla egy társaságban, hogy nem méltó a püspökségre.

Ezt az ügyet ismerteti Diamandi a röpiratban nagy részletességgel, kiterjeszkedve a tenebvari Controla-nak Mangra ellen intézett ismeretes támadásaira, Mangra multjára, püspöki spirációjának előzményeire. Mindezeket hosszasan reprodukálni; van azonban a röpiratnak néhány figyelemreméltó kérdése, a melyet ezen a helyen is érdemes Mangra elébe állni.

A röpirat egy fejezete ezt mondja:

„Mangra ur, aradi elvtársaival és hű emelével, akik az aradi Tribuna Poporului köré csoportosulnak, a mely lapnak a tulajdonképe-
ni megalapítója, lelke és diktátora Mangra ur, még ma is fenntartja az elv. érdek-közösséget,

holott ő teljesen más politikai elveket vall — bár nem előttük és velük szemben, — hanem igenis a magyarok előtt és a magyar ujságírók előtt!

Mit jelentsen az, hogy Mangra ur interjúvok alakjában, politikai megnyilatkozásaiban lépten-nyomon dezavudálja elvtársait és annak dacára tovább is vezérük marad? Hát nem ez történt most, midőn a katonai vezérleti nyelvről volt szó. Hát Mangra ur interjújaiban nem helyezkedett-e teljes ellentétbe az aradi belvtársaival és azok szócsövével, a Tribuna Poporului-nal? Nem őszinte dolog ez, és nem oly politikai ténykedése Mangra urnak, a mi biztossíthatná számára a társadalomom rokonszenvét.”

Főhözza a röpirat, hogy Mangra taval, a mikor a püspökségre áhítozott, egy hazafias ünnep alkalmával kitette az ablakába Kossuth arcképét, mikor azonban elvbarátal erre nézve megkérdezték, azt letagadta és azzal védekezett, hogy azt tudtán kívül tette ki az inasa.

Hogy a Mangra és Diamandi között való torzalkodásban melyiknek a részén van az igazság, nem tartozik ránk. De a reprodukált kérdésekre Mangra iak válaszolni kell, különben senki se fogja komolyan venni az ő megterését, a melyet annyira igyekszik bizonygatni. Kétszínűséggel ép úgy nem lehet püspökséghez jutni, ahogy hazafiatlansággal nem lehetett.

Pör a bodrogi zárdáért.

(Szerbek a románok ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Az ötvenes években szétválasztott két görög keleti egyház: a román és a szerb között hosszú ideje folyik a harc a kolostorokért. A mikor a szétválasztás megtörtént, az addig közös tulajdont képező görög keleti zárdák közül mintegy huszonöt a szerbeké lett, csupán egy: a hodos-bodrogi jutott a románoknak.

E miatt a románok sokat panaszkodtak, s körülbelül két év előtt a magyarországi román püspökök küldöttsége memorandumot nyújtott át a királynak, a melyben kérte, hogy a szerbeknek jutott kolostorok közül hármat, a beszédit, a torontái-szentgyörgyit és a messzicsit, a melyek románok lakta vidéken vannak, a román görög keletiek kapják.

Még ennek a felségfolyamodványnak sorsa sincs elintézve, s most érdekes módon felel rá a szerbek egyházi kongresszusa. Nemcsak, hogy a három kért zárdáról nem hajlandó lemondani, hanem visszaköveteli azt az egyet is, a mely a románoknak jutott, a hodos bodrogit, s a miatt pört indít a görög keleti román metropolia ellen.

Karlócáról erre vonatkozólag a következőket táviratozzák: A görög keleti szerb kongresszusi választmány a románoktól elfoglalt hodos bodrogi szerb kolostor visszaszerzése kérdésének megvizsgálására kiküldött Musiczky dr. választmányi tag indítványára elhatározta, hogy a magyarországi román metropolia ellen pert indít.

Hogy az érdekes pörben való döntésre és ítélkezésre a szerb kongresszusi választmány mily hatóságot vagy bíróságot tart illetékesnek és hogy azt hol akarja megindítani, nem közli a tudósítás. Ha a pör pusztán a kolostor épületének és a hozzátartozó földnek, mint ingatlanak birtokjogáért fog megindulni, akkor az ítélkezésre az aradi kir. törvényszék lesz illetékes.

HIREK.

A szegedi zarándok-út.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 16.

Az egyetemi ifjuság száz fői csoportja lelkes hangulatban folytata zarándokutját Szeged felé. Ma este Kunfélegyházán voltak s holnap este érkeznek Szegedre. Holnap, szombaton az egyetemi ifjaknak nagyobb számú csoportja vasúton jön meg Szegedre. Az Egyetemi körkoszoruját hozza a szegedi Kossuth-szoborra. A vasárnapi ünnepélyen az egész magyar ifjuság képviselve lesz. Az összes magyar főiskolák küldöttei részt vesznek azon, s Szegeden fogadásukra széleskörű előkészületeket tesznek.

A száz egyetemi ifjut Nagykorösről a negyvennyolcas honvédek kísérik ki a határig zászlókkal, zenészővel. Kecskeméten küldöttség várta őket, melyen a város számos előkelő tagja vett részt. Száz főnyi lampionos menet vezette az ifjakat a fellobogózott városon. Az ifjak a jogakadémia épülete elé vonultak, a hol Hoffmann Ottó beszédet intézett Kovács Pál főiskolai igazga óhoz, a ki meleg szavakkal válaszolt nekik. Ma délelőtt tíz órakor indultak el Kecskemétről és Kunfélegyházára érkeztek. Nagy közönség ment elébük a határig, a melynek soraiban a város több tisztviselője, közöttük Szerelemhegyi polgármester és Gerenday főkapitány várta őket. A város nevében Szerelemhegyi polgármester üdvözölte az ifjakat, a kiknek tiszteletére a Korona vendéglőben vacsora volt.

— Aradiak a szegedi Kossuth-szobornál. Az aradi Kossuth-asztaltársaság, a mint ismeretes, vasárnap koszorút küld a szegedi Kossuth-szoborra. A küldöttség reggel öt órakor indul az aradi pályaudvarról az arad-csanádi egyesült vasutak vonatával. A küldöttséghez olyanok is csatlakozhatnak, a kik nem tagjai az asztaltársaságnak. Ha legalább negyvenötven jelentkeznek, az utazás ötven százalékos árkedvezményvel történik, azaz oda és vissza 3 korona hatvan fillérbe kerül. Jelentkezni holnap, szombat délelőtt féltizenkettőig lehet Jakabffy és társa üzletében. Ma készült el az a emlékművű szalag is, melyet a Kossuth-szoborra helyezendő koszorúhoz készítettett az asztaltársaság. A szalagon látható felírás aranyhímzés és Körösi Katica ügyes kezét dicséri.

— Az aradi gyermekmenhely. A városi get mögött épülő palotának, az állami gyermekmenedékhelynek november elsejére kell a szerződési feltételek szerint elkészülni: ez időre szól a vállalkozók terminusa. A gyermekmenedékhelyet mindazonáltal csak a jövő évben, valószínűleg március elsején adják át rendeltetésének, még pedig nagy ünnepséggel, a melyre a kormány képviselőjét is meghívják. Egyrészt előrelátható, hogy az összes munkálatok nem lesznek készen november elsejére, másrészt az épületnek alaposan ki kell száradnia, nehogy az ellenkezőjének káros következményeit az elhelyezett gyermekek szenvedjék meg, azután hátra van még a berendezés is. A gyermekmenedékhely felszerelésére és berendezésére huszonöt ezer korona van előirányozva. Hogy a berendezés foganatosítása mily uton történjék, arra nézve még nincs határozott döntés. Lehet, hogy a belügyminiszter az országban épülő hét gyermekmenedékhely berendezését közös vállalkozónak adja ki, vagy megbízás útján, de nincs kizárva, hogy mindenütt az illető gyermekme-

helyi igazgat-
ság keretén be-
úzi a berendezé-
Miután itt me-
szó, jó lenne,
t lépéseket te-
menhely bere-
ltása a helyi
son.

— Felfügge-
rosi tudósító-
rőkben nagy-
men ma felfü-
lám gróf u-
rt egy hadki-
vonulni, meg-
n előírt be-
kül senkit, i-
lehet katoná-
t főjegyző a-
g a belépé-
avazott ujon-
tett sorozást
járásnak és i-
smet ujoncr-
z országgyűl-
jonejutalékok,
yilvánítja, ho-
hogy ez ese-
em szabad be-
atonai hatósá-
elmeztett törvé-
z önként jele-
resztést avval-
lyen példa ves-
bre nézve is.

— Az aradi
szagos orvosszó-
a dr. einöklele-
ott, melynek t-
adásának reform-
pontja ugyanis
alszterhez a díj-
ból megelőzőleg
aitól. Így fogla-
tlok is, mely
díjazási tételek
ven százalékos em-

— Elhunyt
tozzák: Janty-
ájjel szülői há-
Békésen szüle-
Budapesten k-
kája nagy felt-
sárnapi Ujság-
vaszi kiállítás-
timű nagy fe-
lonát képezi.
ette meg. Jar-
geskedett s l-
két hatalmas
számára, a m-
az „Arany bu-
a „ágyúlás“-t
utolsó művel,
napja ágyba-
feküdt nagy
Holttestét ott
szik örök ny-
— A bu-
már említett
Klub” az
sára vasárna-
football csapa-
rosunk közö-
művészetét.
klubot azon
városunk kö-
tudjuk, hogy

atőre bizza, hogy az előirányzott belül, a maga hatáskörében adások és felszerelések elkészítésmeglehető összegű munkáról, ha az illetékes tényezők már tennének az iránt, hogy a gyere rendezési és felszereléseinek *lyi iparosok és kereskedőknek*

besztett megyei főjegyző. Fő tónk táviratozza: Politikai y feltűnést keltett, hogy gróf fűggesztette állásától Lázár udvarhelymegyei főjegyzőt, kötelestől, aki önként akart tagadta a véderő törvénybelépési bizonyítványt, mely még önkéntesen bevonulótának bevenni. A felfüggeszavval az indokolással tagadta és bizonyítványt, mert meg-oncjutalék hiányában a közst sem tartotta alkotmányosgy magyarázta a magyar emegajánlási jogát, hogy ha ülés nem szavazta meg az t, akkor ezzel azon akaratát hogy nem akar katonát adni, setben természetesen önként bevonulnia senkinek. Amde a ságok kijátszották az így érvényt és egyenkint szedik be lentkező ujoncokat. A felfüg-al indokolja Khuen, hogy az eszedelmes lehet a többi tisztvise-

di orvos szövetség ülése. Az or-zövetség aradi fiókja Parecz Gyule alatt választmányi ülést tartárgya a törvényszéki orvosok dírmja volt. Az orvosszövetség közis fel akar írni az igazságügymijazas emelése ügyében s e cél-eg véleményét kér vidéki fiók-lalkozott a kérdéssel ma az aradi esetenként véleményt mondott a kről. Általánosságban mintegy öt-melést véleményez az aradi fiók. t festőművész. Békéről távira-nyik Mátyás, neves festőművész az ázában Békésen meghalt. Jantyk etett és festészeti tanulmányait rezdte meg. Több értékes mun-tűnést keltett. Legutóbb a „Va-g” rajzolója volt. Az 1900-iki ta-son kiállította a „Buzaszentelés” estményét, amely az állam tulaj-A képet a művész Békésen fes-nytik már két esztendő óta bete-ázás betegségében festette meg falfestményét az új országháza helyekkel pályadíjat nyert. Az egyik ullá-t, a másik a „Pozsonyi or-ábrázolja. Ezek voltak a művész mert vesebaja már három hó-öntötte. Békésen, szülői házában beteg s ott is lenelte ki lelkét. szentelik be s a családi sirba te-galomra.

Budapesti atléták kegyeleto. A mint k, a Budapesti Egyetemi Atlétikai Aradi Atlétikai Klub meghívá-reggel Aradra jó, hogy elismert a szép játékában mutassa be vá-égének a football-játék magasabb ismerés illeti meg a rendező gykezetéért, hogy az élvezetet nségének megszerezte, bárha jól a budapesti csapat lejövetele az

aradiak biztos vereségével fog végződni. A Budapesti Egyetemi Atlétikai Klub örömmel fogadta el a meghívást, egyben kötelességszerűen adózni igyekeznek a haza dicső hőseinek, a tizenh rom vértanu emlékezetének is. Mert a mint ezt az aradi vezetőséghez intézett levelükben tudatták, vasárnap délután megko-szoruzni óhajják a vértanuk szobrát, majd meg-akarják tekinteni a kivégzési helyet és az ereklje muzeumot. Eme szép elhatározásuk ál-tal nemcsak az Aradi Atlétikai Klubnak, de városunknak is vendégei lettek.

— **Nagy vasuti lopás Romániában.** Bu-karestből táviratozzák: A mult éjjel ismeretlen tettesek egy vonat postakocsijából 160,000 lei bankjegyet és 100,000 lei értékű öt százalékos román aranyjárdékat elloptak. A tettesek valószínűleg Magyarország felé szöktek.

— **Halálozások.** Özv. Réty Béláné szül. Kabdebó Izabella tegnap délután 40 éves korában Aradon meghalt. Temetése holnap dé-lután három órakor lesz a Damjanich-utca 14. számú gyászhibból. Az elhunytat számos ro-kona, köztük Csepreghy Mihály mérnök is gyászolja.

Polonyi Ferencné, szül. Lorencz Jozefin tegnap délután három órakor 43 éves korában Aradon meghalt. Temetése holnap délután fél négy órakor lesz a Török Gábor-utca 28. számú házból.

Verbos Adám butorgyáros, törvényhatósági bizottsági tag elhunytáról ma külön gyászje-lentést adott ki az Aradi Polgári Takarékpénz-tár is, melynek az elhunyt igazgatósági tagja volt. Verbos Adám temetése holnap délután három órakor lesz a Batthyányi utca 15. számú házból.

— **A lippai adóhivatali sikkasztás.** Tudva-levő, hogy a lippai adóhivatalnál fölfedezett sikkasztás miatt Kovács Ferenc adóárnokot letartóztatták és állásától elmozdították, az ellenőrt pedig szintén fölfüggesztették hivata-lától. A temesvári kir. pénzügyigazgató már ki-hirdette a pályázatot mind a két tisztviselő állására. Az adóárnoki állás 2200 korona fi-zetés és lakbér, az ellenőri állás 1600 korona fizetés és lakbérrel van dotálva. A pályázat ha-tárideje két hét.

— **Gyilkos pénzügyőr.** Budapestről távira-tozzák, hogy ma délután Kőbányán Osterreicher József pénzügyőr a pénzügyőri iaktanyában re-volverével háromszor rálőtt Polonyi Árpád szem-lészre, aki hivatali főlebbvalója. A szemlést a kórházba szállították, a pénzügyőrt letartóztat-ták. A merénylet oka bosszu volt, mert a szem-lész több ízben feljelentette Osterreichert.

— **Agyongázolt regényíró.** Berlinből jelentik, hogy Savage ismert regényíró, kinek „Híva-talos feleségem” című regényét különböző ci-mek alatt szinpadra is földolgozták, Connaught-ban egy kocsi elgázolta és meghalt. A regény-író jelenleg Berlinben időző neje csak ma, ami-kor férjét már eltemették, értesült a szeren-csétlenségről, mert Savage azt, hogy nejének sürgönyözzenek, nem akarta megengedni.

— **Halált okozó villamos áram.** Temesvár-ról táviratozzák, hogy ott ma Heinrich Pé-ter és Kolek István villanytelepi munkások a gyárkölváros egyik háza tetején dolgozva, érintkezésbe jutottak a villamos vezetékekkel. Az erős áram mindkettőt ledobta az utca köveze-tére, a hová mindketten már holtan értek le. Az áram megölte őket.

— **Egy nő férfiruhában.** Tegnap este Temes-várott egy férfiruhába öltözött női alak keltette ma-

gára a közfigyelmet a Jenő herceg-téren. Az ott őrt álló rendőr igazolásra szólította fel és bekísérte a főkapitányságra, hol kiderült, hogy az illető 18 éves és Priester Johannának hívják. Foglalkozására nézve nevelő. Férfiruhát állítólag fogadásból öltött magára.

— **Általánosan el van ismervé az,** hogy Weinherger Ferenc jóhírnévnek örvendő, szolid ék-szerészüknél, Központi szálloda épület, a közönség a legelőkényebb és leglelkismeretesebb kiszolga-latban részesül, csakis finom ékszer és vauódi „Genfi” zsebóra, valamint diszezüst és étesszközök dus raktárát a legmelegebben ajánlhatjuk a t. kö-zönség b. figyelmébe. Saját szakszerű ékszerműhely. Városi és megyei telefon 439.

— **Leleményesség, melynek hasznát a kö-zönség látja.** Aradváros és környéke közönsé-gét nagy fokban érdekli az ugynevezett „Olcsó hét”, melyet ez idő szerint Porter Vilmos Nagy Áruháza a Szabadságtéren rendez, akik meg-fordulnak ezen a héten az áruházban, szemé-lyesen is meggyőződhetnek arról, hogy most tényleg minden cikk hihetetlenül olcsóbb, mint máskor. Egyszerű kereskedői számításán alap-szik az egész, mert a haszon a nagyobb forga-lomban jut kifejezésre. A közönség persze él-vezi a rendkívül olcsó árakat, de hisz éppen ezt akarja Porter; magához szoktatja a vevő-keket, akik aztán állandóan nála fedezik szük-ségletüket. A városi és megyei telefon sz. 324.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fog-szépítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. Üzletfeleink** szíves tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képvise-lőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyom-dánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát ér-deklő megbízásokat.

— **Árverés a vasuton.** A magyar államvasutak igazgatósága tudatja a közönséggel, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, úgymint bőröndök, táskák, kalapok, ruha-és fehérművek, botok, napernyők és esernyők stb. az aradi állomáson október hó 26 án d. e. 9 óra-kor tartandó árverés alkalmával azonnali készpénz-fizetés mellett el fognak adatni.

Az aradi lóversenyek.

(A nevezések.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 16.

Az aradi verseny-egyesület e hó 24-én, szombaton és 25-én, vasárnap tartja lóverse-nyeit. A nevezések, melyeket most zárt le az egyesület, sokkal jobban sikerültek, mint az előző években. Mig tavaly harminchat lovat neveztek, most ötvennyolcat. Az idegen nevező különösen sok az idén.

A győztesek számára kitűzött díjak között különösen szép a hölgyek díja: egy remek ezüst tea-készlet, melyet legközelebb kiállí-tanak.

A nevezések sorozata a következő:

Első nap.

I. Félvérek gátversenye. 600 kor. a győztes-nek, 200 kor. a másodiknak. Tv. 3200 m.

1. Báró Baich Iván id. pk. Eszter.
2. Czárán Zoltán id. stp. h. Legény.
3. Ekes Károly fhdgy id. i. m. Kritérium.
4. Nagy Akos száz. 46 sh. Zobnatica.
5. Ugyanaz 56 sh. Honi II.
6. Gróf Pongrácz János hdgy 46 sh. Delipók.
7. Báró Puteani István hdgy 76 sh. Emmike.
8. Sigmund Rezső fhdgy id. ph. Gólya.
9. Tary Ernő hdgy id. sh. Szentes.
10. Tóth Kálmán száz. id. pk. Biri.

II. Aradi versenyegyist díja. 800 kor. a győz-tesnek, 200 kor. a másodiknak. Sikverseny. Tv. 2400 méter.

1. Antal Miklós fhdgy 36 pm. Susárló.
2. Czárán János 36 sm. Mr. Jersey.
3. Czárán Zoltán 46 stpk. Felicitas.
4. Br. Kemény Elemér fhdgy 56 pk. Székfü.
5. Pauer István fhdgy 46 stph. Esély.
6. Gróf Pejacsevich Albert 36 sm. Win.
7. Ugyanaz 46 sh. Jim Morgan.
8. Schey Pál száz. 36 ph. Alpenrose.
9. Gróf Schönborn Ferenc 36 sm. Sanyi.
10. Vojnich Simon 66 pk. Csinos (tv.)

III. Csúlai díj. 1500 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 200 kor. a harmadiknak. Gátverseny. Tv. 3200 méter.

1. Czárán János 36 sm. *Mr. Jersey*.
2. Gróf Károlyi Mihály 46 pk. *Kicsi*.
3. Liptay Béla 46 pk. *Páfrány*.
4. Gróf Pongrácz János hdgy 46 pk. *Franciska*.

5. Reök István fhdgy id. fk. *Diving Bell*.
6. Schey Pál száz. 36 sm. *Barkóczy*.
7. Gróf Schönborn Ferenc 36 sm. *Sanyi*.

IV. Kurticsi díj. 1000 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 200 kor. a harmadiknak. Eladó verseny. Tv. 1600 méter.

1. Antal Miklós fhdgy. 36 pm. *Susárló* 800 korona.
2. Ugyanaz 36 pk. *Lygia* 600 korona.
3. Czárán János 36 sm. *Mr. Jersey* 2400 kor.
4. Czárán Zoltán 46 stpk. *Felicitas* 600 kor.
5. Ditroy M. hdgy 36 sm. *Henry Clay* 600 korona.

6. Ugyanaz 46 pk. *Pityke* 1000 kor.
7. Fejér József 66 pm. *Karmester* 600 kor.
8. B. Kemény Elemér fhdgy 56 pk. *Székhű* 600 kor.
9. Krause Károly 66 pm. *Attila* 1000 kor.
10. Liptay Béla 46 pk. *Tétova* 1000 kor.
11. Gróf Pejácsevich Alb. 36 pk. *Curieuse* 2000 kor.

12. Gróf Pongrácz János hdgy 46 pk. *Franciska* 600 kor.
13. Báró Reichlin Fr. fhdgy 36 sk. *Nichette* 600 kor.
14. Sibrik Sándor hdgy 46 pk. *Arvaleány* 1200 kor.
15. Gróf Schönborn Ferenc 36 pk. *Guerilla* 1000 kor.

16. Ugyanaz 36 sm. *Sanyi* 1600 kor.
17. Volford István 56 stpm. *Sikolus* 1200 kor.

V. Hadsegeri gátverseny. 600 kor. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Tv. 2400 méter.

1. Ditroy M. hdgy id. stpm. *Parancsolat*.
2. Folbert József fhdgy 46 stph. *Ariman*.
3. Lukács Ernő fhdgy 66 ph. *Kontár*.
4. Ugyanaz 56 pk. *Tricolore*.
5. Magyar Gyula ezr. 66 stpm. *Hamlet*.
6. Makay Gyula fhdgy 46 stpk. *Annie*.
7. Nagy Akos száz. 46 sh. *Zobnatica* fv.
8. Ugyanaz 56 sh. *Honi II* fv.
9. Br. Pedmaniczky Endre száz. 56 ph. *Duci*.
10. Báró Puteani István hdgy. 76 sk. *Emmike* fv.

11. Samarjay Géza fhdgy 66 ph. *St. Patrick*.
12. Sandl Géza fhdgy 46 pk. *Rozana*.
13. Sibrik Sándor hdgy 56 sh. *Primula*.
14. Ugyanaz 46 pk. *Arvaleány*.
15. Gróf Starhemberg V. száz. 46 pk. *Bieta*.
16. lov. Wacławiczek R. száz. 66 pk. *Savante*.
17. Báró Wimpffen Fülöp hdgy. 46 sm. *Re-pülj II*.

VI. Hölgyek díja. Tdíj 1000 kor. ért. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak. Akadályverseny. Tv. 4000 méter.

1. Czárán Zoltán 46 stpk. *Felicitas*.
2. Folbert József fhdgy 46 stph. *Ariman*.
3. Ugyanaz 46 sh. *Kezde*.
4. Krause Károly 46 sh. *El Batidor*.
5. Magyar Gyula ezr. 66 stpm. *Hamlet*.
6. Zombori Rónay Jenő id. szh. *Quecker*.
7. Schey Pál száz. 56 pm. *Casimir*.
8. Ugyanaz 56 stph. *Jagello*.
9. Gróf Starhemberg V. száz. 66 sk. *Paquin*.

Második nap.

1. Nyeretlenek gátversenye. 1000 kor. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak. Tv. 3200 méter.
2. Czárán Zoltán 46 stpk. *Felicitas*.
3. Folbert József fhdgy 46 sh. *Kezde*.
4. Gróf Károlyi Mihály 46 pk. *Kicsi*.
5. Krause Károly 46 sh. *El Batidor*.
6. Magyar Gyula ezr. 66 stpm. *Hamlet*.
7. Gróf Pejácsevich Alb. 46 sh. *Jim Morgan*.
8. Báró Podmaniczky E. száz. 56 ph. *Duci*.
9. Gróf Pongrácz János hdgy 46 sh. *Délpók* fv.
10. Báró Puteani István hdgy. 76 sk. *Emmike* fv.
11. Zombori Rónay Jenő id. szh. *Quecker*.
12. Schey Pál száz. 36 pk. *Alpenrose*.
13. Ugyanaz 56 pm. *Casimir*.
14. Sibrik Sándor hdgy. 56 sh. *Primula*.
15. Gróf Starhemberg V. száz. 46 pk. *Bieta*.
16. Világhy Gyula id. sm. *Pimasz*.
17. lov. Wacławiczek R. száz. 66 pk. *Savante*.
18. Báró Wimpffen Fülöp hdgy. 46 sm. *Re-pülj II*.

II. Hadsegeri akadályverseny. 1000 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Tv. 4000 méter.

1. Ditroy M. hdgy. id. stpm. *Parancsolat*.
2. Folbert József fhdgy. 46 stph. *Ariman*.
3. Liptay Gyula fhdgy. 46 ph. *Gamota*.
4. Lukács Ernő fhdgy. 66 ph. *Kontár*.
5. Ugyanaz 56 pk. *Tricolore*.
6. Magyar Gyula ezr. 66 stpm. *Hamlet*.
7. Makay Gyula fhdgy 46 stpk. *Annie*.
8. Nagy Akos száz. 46 sh. *Zobnatica* fv.
9. Ugyanaz 56 sh. *Honi II* fv.
10. Báró Puteani István hdgy 76 sk. *Emmike* fv.

11. Samarjay Géza fhdgy 66 ph. *St. Patrick*.
12. Gróf Starhemberg V. száz. 66 sk. *Paquin*.
13. Ugyanaz 46 pk. *Bieta*.
14. Tóth Kálmán száz. id. pk. *Biri* fv.
15. lov. Wacławiczek R. száz. 66 pk. *Savante*.

III. Mácsai díj. 1000 kor. a győztesnek, 300 kor. a másodiknak, 200 kor. a harmadiknak. Eladó verseny. Tv. 1600 m.

1. Antal Miklós fhdgy 36 pm. *Susárló* 600 korona.
2. Báró Baich Iván id. pk. *Eszter* fv. 1600 kor.
3. Czárán János 36 sm. *Mr. Jersey* 2400 kor.
4. Ditroy M. hdgy 36 sm. *Henry Clay* 600 korona.

5. Ugyanaz 46 pk. *Pityke* 1000 kor.
6. Fejér József 66 pm. *Karmester* 600 kor.
7. Báró Kemény Elemér fhdgy 56 pk. *Székhű* 600 kor.
8. Krause Károly 66 pm. *Attila* 800 kor.
9. Liptay Béla 46 pk. *Tétova* 1000 kor.
10. Ugyanaz 36 pk. *Páfrány* 1400 kor.
11. Gróf Pejácsevich Alb. 36 pk. *Curieuse* 1600 kor.

12. Schey Pál száz. 36 pk. *Alpenrose* 1400 korona.
13. Ugyanaz 36 sm. *Barkóczy* 2000 kor.
14. Gróf Schönborn Ferenc 36 pk. *Guerilla* 1000 kor.
15. Ugyanaz 36 sm. *Sanyi* 1600 kor.
16. Sibrik Sándor hdgy 46 pk. *Arvaleány* 1200 kor.
17. Volford István ur 56 stpm. *Sikolus* 1200 korona.

IV. Simándi nagy akadályverseny. 1800 kor. a győztesnek, 500 kor. a másodiknak, 200 kor. a harmadiknak. Tn. 4800 m.

1. Czárán Zoltán id. stph. *Legény* fv.
2. Mr. Field 56 ph. *Hastrman*.
3. Folbert József fhdgy 46 sh. *Kerdő*.
4. Gróf Károlyi Mihály 46 pk. *Kicsi*.
5. Liptay Gyula fhdgy 4 ph. *Gamota*.
6. Lukács Ernő fhdgy 66 ph. *Kontár*.
7. Nagy Akos száz. 46 sh. *Zobnatica* fv.
8. Ugyanaz 56 sh. *Honi II* fv.
9. Gróf Pongrácz János hdgy 46 sk. *Franciska*.

10. Schey Pál száz. 56 stph. *Ugyanaz*.
11. Ugyanaz 56 pm. *Casimir*.
12. Gróf Starhemberg V. száz. 66 sk. *Paquin*.
13. Vojnich Simon 66 pk. *Csinos* fv.

V. Alt szék gátversenye.

VI. Vigaszverseny. 400 kor. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak. Tv. 1400 m. Kötelező ezen szám — a második napi V. számú verseny kivételével — az összes versenyszámokra benevezett lovakra.

13. Schey Pál száz. 56 stph. *Ugyanaz*.
14. Ugyanaz 56 pm. *Casimir*.
15. Gróf Starhemberg V. száz. 66 sk. *Paquin*.
16. Vojnich Simon 66 pk. *Csinos* fv.

V. Alt szék gátversenye.

VI. Vigaszverseny. 400 kor. a győztesnek, 200 kor. a másodiknak. Tv. 1400 m. Kötelező ezen szám — a második napi V. számú verseny kivételével — az összes versenyszámokra benevezett lovakra.

SPORT.

+ Az Aradi Atlétikai Klub értesíti tagjait, hogy a vívó kurzust a tagok gyér jelentkezése miatt október 14 én nem kezdheti meg, s annak november hó 1-ére való elhalasztását határozta el az elnökség.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Árverés a mezőhegyesi méneshirtokon. A mezőhegyesi m. kir. méneshirtokon ma tartották meg az árverést a tót részes munkások keresetének értékesítésére. Összesen 5000 métermázsá buza adatott el. Ajánlatot tettek: Strasser és König (Budapest), Grünwald Sándor (Budapest), M. Heller és társa (Budapest), Magyar Mezőgazdák Szövetkezet (Budapest), Neuman Testvérek (Arad), Back Bernát és fia (Szeged), Elías Adolf és fia (Pécska), Petrán

György (Mezőhegyes), Zukermann Izidor (Mezőhegyes). A legelőnyösebb ajánlattavók voltak: Elías Adolf és fia cég Pécskáról és Back Bernát és fia gőzmalma Szeged, kik a buza mennyiségét megkapták.

Budapesti ár- és értéktábla.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 19.

Értéktábla. Buzakínalat mérsékelt, vételkedv juvult. Nyugodt irányzat mellett 50,000 métermázsá került forgalomba, változatlan áron. Egyéb gabonamérek változatlanok. Időjárás szép.

Értéktábla. Berlin változatlan, Páris 15 olcsóbb.

Zárás 12 órakor

Buza októberre	7.62—7.63
Buza 1904. áprillisa	7.71—7.72
Ross októberre	6.21—6.22
Ross 1904. áprillisa	6.43—6.44
Zab októberre	5.36—5.37
Zab 1904. áprillisa	5.80—5.81
Tengeri 1904. áprillisa	6.10—6.15
Tengeri 1904. májusra	5.28—5.29
Répe októberre	11.80—11.90

Zárás 3 órakor

Buza októberre	7.61—7.62
Buza 1904. áprillisa	7.71—7.72
Ross októberre	6.20—6.21
Ross 1904. áprillisa	6.43—6.44
Zab októberre	5.37—5.38
Zab 1904. áprillisa	5.80—5.81
Tengeri 1904. áprillisa	6.10—6.15
Tengeri 1904. májusra	5.29—5.30
Répe októberre	11.80—11.90

NAPIREND.

Október 17. Szombat. Róm. kath. naptár: Hedvig. — Protestáns naptár: Hedvig. — Izraelita naptár: Sabbat, Beresith. — Görög-keleti naptár (október 4.): Hierót. — A nap két óra 7 perccor, az éjszaka 4 óra 51 perccor.

TÖRVÉNYKEZES.

§ Uj törvényszéki albiró. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Kovács Józsefet, a nagyváradi ítélőtáblához berendelt bírósági jegyzőt az aradi kir. törvényszékhez albiróvá nevezte ki.

CSARNOK.

Krimhilda.

Írta: Szántó Kálmán.

(Folytatás.)

Nem mondta volna róluk senki, hogy egy csöpp közös vér is van bennük. Az erőscsontu Hilda mellett a négy-öt évvel idősebb Ilona beteges, kevésvérű anyának csenevész ivadéka most is gyermeknek látszott. Keskeny állával, áttetsző fehér arcával, gyermek sen naiv, nagy kék szemével, barnába hajló, gesztenyeszín selyemhajával ő látszott a fiatalabbnak.

Hilda föltudta mérni a szíves fogadtatás értékét. Anyja fölvilágosította, már régtől fogva, hogy micsoda gyűlöli ellenségek veszik körül s az ő hideg vérét óvatosságra intette a cselvetés félelme. Nem hiába teit élete magános elhagyatottságban, hogy elővigyázatos ne lett volna. Pedig éppen nem volt rá szükség s a tánc fölpezsdülő mómora, melynek gyönyörét ma érezte először, el is hajtotta lelkéről ezt az árnyékot.

Alig is van tisztább mámor a fiatal leány első táncánál. Az iskolás félenkség még tartózkodóvá teszi, de a vér kigyuló tüze lángba hajtja: kiélvezi a ritmus gyönyörét és csakis azt.

Hildának nem volt elég naiv lelke erre az élvezetre, élvezni a táncot a táncért és — talán csak hogy öntudatosságát éreztesse — válogatott és megkülönböztetett. Akivel akart táncolni, az nem tudta letenni. Hideg, szürke szemében valami rejtelmes, igézetes láng lobogott, föl, haja koronája titokzatos fényben ragyogott, keskeny ajkának széle még pirosabban égett, egy-egy nyílására mintha vonaglott volna.

Egyszerre megbojondította a férfiakat. Azok veszekedtek utána, ő pedig szemlet tartott feletük s latolgatta értéküket.

— Mindnyájuk között ez az Andorfi a legkülönb, a legerősebb, a legdallásabb. — gondolta magában, ez lesz az uram!

S elhatározta. Valamennyi között az volt a legtartózkodóbb is. El-elvite a táncba, egy-

szer Ilonát, hosszasan; másszor Hildát, rövidebben. Hilda szeme nézése, ajka mosolygása ő rá hatott a legkevésbé. A szemük össze-összeakadt, de csak kikapcsolódott, az ajkuk mosolygása is megértte te egymást, de a férfié, mintha előkelő hidegséget igyekezett volna árasztani. Mintha nem akarta volna a benne levő ígéreteket megérteni, melyet olyan jól kioltvasott belőle, akinek egyébként kijárt.

Talán csakugyan hideg volt és előkelő. Nem minden hivalkodás nélkül hordta a kamarás zsinórait világoskék attiláján s ki tudja, tán gondolt rá, hogy nem kívánja az utódait ettől az ékességtől megfosztani.

Röggel felé, mikor a bál véget ért, Hilda nem volt egészen megelégedve magával. Ilona bucsuzóra még egyszer fölkereste s hízogó szeretettel becézgette körül:

— Ugy-e szép volt? Neked ez volt az első bálod? Az első bál mindig a legszebb!

— Sohase táncoltam még ennyit?

— Ugy-e? S milyen jó táncosok! A mi leányeink arról híresek!

— Andorfi a legjobb táncos valamennyi között.

— Ugy-e és a legdaliszabó is? — kérdezte Ilona fölcsillanó szemmel.

— Valamennyi közt a legkülönb.

— Gyere, neked megsugok valamit. Nem sokára vőlegényem lesz már, — szölt ... s lesütötte a szemét hozzá.

Hilda úgy érezte, mintha kígyó csuszott volna hirtelen a keblén; éles, szuro fájdalommal érzett, mintha a mérges fulánkját eresztette volna a szívébe.

— No nézd, hiszen te akkor menyasszony vagy! — S megcsókolta a nényét. Olyan volt a csókja, mint a tüzes vas.

Már ekkor ott volt Andor fiis. Karját nyújtotta Ilonának, hogy a kocsihoz vezesse. Hilda megvető, gyűlölködő pillantást vetett utánuk s széjjel nézett.

— Mi is megyünk, vezessen le maga Oroszi, — szölt az ott ácsorgó szolgabírócskának, aki belevörösödött a nagy kitüntetésbe.

III.

A két Oszlányi leány házassága csaknem egy időre esett, Ilonáék, miután Andorfi odahagyta a katonaságot, Olaszországba mentek; Hilda ellenben azt tartotta, hogy a járás egy pillanatig se lehetne meg az ura nélkül, így hát otthon maradtak. Maga Oroszi is jobb szerette így, mert ő — azt mondja — belehal az olajos ételbe.

A mézesetek elmúltával a két nővér nagyon összeszokott. A birtokaik szomszédosak voltak s könnyű volt egymáshoz járniuk. Hilda egyébként is nagy házat kezdett vinni. Messze földre szülő lakmározásokat rendezett, borral, cigánnyal, kártyával. A bort csak győzte a medve, de a kártyához nem értett. Ott a felesége helyettesítette. Valami nagy kártyaszüvedély fejlődött ki benne. Ejszakától éjszakáig ki tudott tartani az urakkal s egy arcizma se rándult, ha ezeket vesztett is. Igaz, hogy senkise volt ott, aki olyan könnyen birta a veszteséget, mint ő. S éppen így tudott nyerni is, hideg vérrrel, kiméletlenül.

Ilona nem szerette ezeket a füstös, lármás, mámoros mulatságokat. El-elmaradozott s mikor ősz felé gyöngéledni kezdte magát, végképp ki is maradt. Annál buzgóbban járt el ura. Már legénykorában nagy kártyás volt s a felesége vagyonából most már ki is elégíthette a szenvedélyét.

S egyéb is vonzotta. Hildának a vörös haja, csábító mosolya, varázslatos tekintete. Ebédnél, kártyánál mindig egymás mellett ültek, az asszony keze érintése, ajka lehelete minduntalan megcsapta. Még többször is tán, mint elkerülhetetlen volt. Onó, régi huszár léteire ismeri ő már ezt. Csak hadd kacérkodjék az asszony, előbb-utóbb csak ő adja meg az árát.

A feleségével hamar betelt. Az a törékeny síró-rívó portóka csakugyan nem is volt neki való, a hatalmas, nagy embernek. De hát késő bánat, eb gondolat. Most már majd úgy kárpótolja magát, ahogy lehet.

Hildának az őszre kedve kerekedett meg nézni a futtatásokat; Andorfi is fölkereste. Egy darabig velük volt a medve is, de az csakhamar ráunt a pesti életre, ott hagyta őket. Őket csak a tél dereka vetette haza, mikor Andorfi hírül vitte, hogy a feleségének fia lett. Meg-

beszéltek már előre, hogy Hilda lesz a keresztanya. A drága komajándékok nem is maradtak el és titokban Andorfi is kedveskedett valamivel a feleségének: aláírta az első uzsorás váltót. De már annyit költött, hogy restelt még többet kérni hazulról.

Ilona sokáig megfleküdte az ágyat s az urában mintha fölőrdet volna a lelkesmeret; egy kicsit otthonülőbbé lett. Szégyenkezett is egy kicsit, hogy olyan bolondja annak az asszonynak. Mert csak éppen bolondítja: beleviszi mindenbe, aztán cserbe hagyja. Józán pilanatban belátta, de mégis valami szilaj vagy kergette utána.

Nyárára valami tengeri fürdőbe készült Hilda, Andorfi vele. Hilda ingerkedni próbált a nényével.

— Hallod-e, mért nem kötőd már ezt a lótfutó embert egy cónaszállal az asztalhoz?

— Hát mit csináljon ilyen beteg asszony mellett? Nem is vehetem rossz néven neki.

— No, már én jobban vigyáznék az uramra, ha ilyen kedves lenne a menyecskeknék.

— Te vagy a legjobb öre: mástól talán én is félténém, tőled nem, — a hugomtól ... Meg aztán velem marad a fiam, — mondta büszkén.

Hilda elpirult erre s megzavarodott. Ránézett a nényére, aki tell hitte függesztette rá tekintetét. Lemondott még a nyári utjáról is. Minek? Hisz ő éppen azt akarta volna, hogy féltse tőle az urát!

(Vége következik.)

Nemzeti színház.

Bérlet 17. sz.

Páratlan.

Szombaton, 1903. évi október hó 17-én:

Fifin.

Operette 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta: Schwimmer Aurél dr.

S Z E M É L Y E K:

Pitkins Phileas Polgár S.	Fifin, utazó	Rózsa Lili.
Mary, leánya Répásy G.	Baxter Tom	Juhász S.
Harry, orvos Békassy Gy.	Brown-Jimmy	Németh J.
Turtle Sam	Füredi J.	Juhai József.
Michel, utazó Bónis Lajos.	Finegan	Szilassy J.
	Kitty	

Közdete este 7 és fél órákor.

NYILTÉR.*

Ozv Verbos Ádámné szül. Neumann Katica és gyermekei Emília, férj. Haberer Györgyné, Nándor, Árpád, Bella férj. Dr. Bukovetz Sándorné és Mariska, a maguk, egy számos rokonai nevében is mélyen megtört szívvel tudatják a felejtethetlen férj, édesatyja, após, nagyatyja, sógor, rokon és jóbarát

VERBOS ÁDÁM,

butorgyáros, Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsági tagja, az aradi polgári takarékpénztár igazgatójának,

1903. évi október hó 15-én, délután fél 5 órákor, életének 64-ik s boldog házasságának 31-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát.

A boldogultnak földi maradványai október hó 17-én, délután 3 órákor fognak Batthyányi-utca 15. számú saját házából a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra vettetni.

Az engesztelő gyászmise-áldozat október 19-én, délelőtt 10 órákor fog a helybeli főtisztelendő Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatattatni.

Arad, 1903. október 15.

Béke poraira!

Verbos Nándorné szül. Dományi Emília, menyecze.
Haberer György, Dr. Bukovetz Sándor, vejecze.

Verbos Nándorka,
Verbos Mariska,
unokái.

Csutak Károly első temetés-rendező intézet. Entreprise des pompes funébres. Szt.-Margit részvényt. Aradon.

Ozv. Kabdebó Miklósné szül. Priogl Katalin és leánya özv. Balogh Ivánné szül. Kabdebó Irén, gyermekei: Károly és Béla; veje Csepregy Mihály, neje szül. Végh Katalin, gyermekei: Andor, Misi, Irén, Bócsi Marga, Ilcsa; unokái Br. Fechtig Margit és férje Eisenkolb Frigyes, gyermekeik: Kata, Marga; Br. Fechtig Hajnalka és férje Kelemen Imre, gyermekük Ivánka; Réty Margit és férje Lengyel József, m. kir. honvédtőhadnagy, gyermekeik Margit, Józsi, a maguk és számos rokonai nevében, mélyen megtört szívvel jelentik a felejtethetlen jó leány, testvér, sógornő, nagynénje, nevelő anyja, anyós, rokon és barátinő

ÖZV. RÉTY BÉLÁNÉ

szül. Kabdebó Izabellának,

1903. október hó 15-én, d. u. fél 8 órákor, életének 40-ik évében, hosszas szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az istenben boldogultnak földi maradványai október hó 17-én, d. u. 3 órákor fognak Damjanich utca 14. számú házból a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra helyezettetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat október hó 19-én, d. e. 9 órákor fog a helybeli főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatattatni.

A viszontlátásra ott fent!

Aradon, 1903. október 15.

Csutak Károly első temetés-rendező intézet. Entreprise des pompes funébres. Szt.-Margit részvényt. Aradon.

Mezőhegyesi ménesbirtok igazgatósági belső kamarási kerületben és a központi hosszuszín főmagtárban fekvő

prima vető buza,

hétfőn, szerdán és pénteken kapható 15 korona és 40 fillér árban métermázsánként. Értekezhetni lehet Bárány Dávid úrnál Mezőhegyesen és Eliás Adolf és fia cégnél Pécskán.

Limbeck János

első magy. kir. szab. erköporsó-gyára és temetés-rendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Polonyi Ferenc, a maga, úgy leánya Mariska, valamint az alulírottak nevében is fádalomtól megtört szívvel tudatja a forrón szeretett és felejtethetlen jó nő, illetőleg édes anyja, testvér és rokon

POLONYI FERENCNÉ

szül. Lorencz Jozefinnek,

folyó évi október hó 15-én, délután 3 órákor, életének 43-ik és boldog házasságuk 15-ik évében hosszas szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogultnak földi maradványai október hó 17-én, délután 1/4 órákor fognak Török Gábor-utca 28-ik számú házában a róm. kath. szertartás szerint beszenteletetni és a felső temetőben örök nyugalomra vettetni.

Az engesztelő szent mise a boldogult lelkiüdvéért f. évi október hó 19-én, délelőtt 10 órákor fog a főt. Minorita-atyák templomában az egek Urának bemutatattatni.

Arad, 1903. október hó 15-én.

Aldás és béke lengjen hamvai felett!

Lorencz Lipót és neje, Polonyi Antal és neje,
Lorencz Lajos és neje, Polonyi Julianna férjzett
Lorencz Netti férjeczete, Höhr Frigyesné,
Weisz Sándorné, sógor és sógornő,
testvérei, illetve sógornői.

Arad legrégibb kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabad-ság-ter 7. sz.

Hammer Vilmos

villany műszerész.

Telefon szám 98.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezésre, továbbá

zajtalan járású Singer varrógépek 32 forintért öt évi jótállás mellett.

Villanycsengő

és

1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Magy. kir. államv. üztv. Aradon.

26442—1903. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet az algyői Tiszahidhoz tartozó, a hullámtérbe nyúló töltéseknek terméskőburkolattal való biztosítására és azzal kapcsolatos munkákra.

A költségcsatolás, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint az általános és részletes feltétfüzetek Aradon a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt 2 korona lefizetése mellett átvethetők és a vonatkozó tervek megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1903. évi október hó 23-án déli 12 óráig kell benyújtani, alulírott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat egy koronás, az ajánlat mellékleteitivenként 80 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyújtani:

„Ajánlat az algyői Tiszahidhoz tartozó feltöltéseknek terméskőburkolattal való biztosítási munkákra.”

Megjegyeztetik, hogy a terméskőanyagot a vasut intézet bocsájtja rendelkezésre az építés helyén.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi október hó 22-én déli 12 óráig 700, azaz Hétszáz korona bánatpénzt kell a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Posta útján be- küldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel adandók fel. Az ajánlatok feletti döntés határideje a pályázati határidőtől számított 2 hétben állapítatik meg, a bánatpénzek visszaadása pedig a döntéstől számított 8 napon belül eszközöltetik.

Kelt Aradon, 1903. szeptember hó 29-én.

Az üzletvezetőség.

(Utánnvomas nem díjazatik.)

5721—903. kig. szám.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

Lippa nagyközség előljárósága közhirre teszi, hogy Lippa község tulajdonát képező kövezeti és vásári vámszedési jogának az 1904. évi január hó 1-től 1910. évi december hó 31-ig terjedő 6 (hat) évi időre leendő haszonbérbeadása végett nála 1903. évi október hó 26-án délelőtt 10 órakor községi képviselőtestületi jóváhagyás fentartásával szóbeli nyilvános árverés fog tartatni.

A haszonbérlet elnyerésére annak leendő kilátása, aki a legmagasabb ajánlatot teszi, és a ki a mellett alkalmasnak is fog találtatni, minél fogva egyetlen árverező sem igényelheti kárpótlását azért, mert ajánlata el nem fogadtatott. Az egy évi bérösszegnek megfelelő haszonbéri kikiáltási ár Tizenhétézer-kettőszázhetvenhét (17277) korona, mely összegnek 10%-a azaz 1727 kor. 70 fillér a szóbeli árverés megkezdése előtt az árverést vezető bíró kezeihez készpénzben lefizetendő. Írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak, mely esetben az egy koronás bélyeggel ellátott, sajátkezűleg aláírt írásbeli ajánlathoz az ajánlattevő vagyoni állapotát, bérleti képességét igazoló bizonyítvány és a kikiáltási árnak 10%-a készpénzben vagy a magyar korona területén óvadékképes értékpapír becsatolandó, s benne a megajánlott évi bérösszeg számokkal és betűkkel tisztán, érthetően kiírandó és világosan kijelentendő az is, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket, melyeket aláírni tartozik, ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti. Az írásbeli ajánlatok az árverés napjának délelőtti 9 óráig közvetlenül, vagy posta útján a lippai községi előljáróságnál nyújtandók be. Elkészen be- adott, vagy postán elkésve beérkezett és utóajánlatok semmi szín alatt nem fognak figyelembe vétetni. Egyéb árverési és haszonbéri feltételek a községi jegyzőnél tudhatók meg.

Kelt Lippán, 1903. évi október hó 12-én.

Szávits György,

jeg. zó.

2199

Mindl József,

bíró.

Minden ősz haj

eredeti színét és ifjúkori szépségét visszanyeri a Hajós-féle

HAIJREGENERATOR

használatát által;

nem festi a bőrt és a fehérműt nem piszkítja.

Egy üvegnek az ára 1 kor. 20 fill.

Szép, tartós feketére azonnal fest

minden haját a

Hajós-féle Hajfestő,

a szín le nem mosható. Ára 2 korona.

Gummi különlegesség (óvszer),

valódi amerikai speciálítás.

126

Egy eredeti légmentesen elzárt dobozban 6 darabban 2 korona.

Fenti készítmények kaphatók egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-ter 22. sz., a megyeházzal szemben.

Nagy szakszerű javító-műhely.
Kerékpár- és varrógép raktár.

Kalmár József

villanyműszerész

villanyos-csengő és telefon építési vállalata
felszerel

lakásokba villamos-csengőket, telefonokat kisebb vagy nagyobb távolságra.

Betörés ellen

biztonsági csengőket.

irodai vagy lakarekpenztári helyiségekben.

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Telefon 242. sz. 2071

Magyar királyi államv. üztv. Szeged.

29316—1903. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége az 1904. évben, esetleg a további két évben szükséges különféle anyagok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szükségletet képező anyagok a következők: 1. Építési homok. 2. Rostáltatlan bányagyő vagy folyam kavics. 3. Rostált bányagyő vagy folyam kavics. 4. Darabolt kavics. 5. Terméskő (nagyobb darabokban). 6. Terméskő (kisebb darabokban). 7. Téglaneműek. 8. Fagygyő. 9. Horgonyzott sodrott kerítés acélpánt. 10. Ólomzár zsi negek.

Az ívenként egy koronás okmány bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1903. évi október hó 28-án déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségének anyagbeszerzési osztályához nyújtandók be vagy postán oda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag értékének 5%-a legkésőbb 1903. évi október hó 27-én déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál letendő.

Szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122291/96. sz. általános és az egyes anyagokra vonatkozó különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb részletes módokat az ajánlati felhívásban foglaltatnak, mely az üzletvezetőségnél és a hazai kereskedelmi és iparkamaráknál betekinthező.

Ezen ajánlati felhívás és a szükséges ajánlati űrlapok az alulírott üzletvezetőségnél ingyen megszereshetők vagy kívánságra postán megküldetnek.

Bánatpénz nélkül, elégtelen bánatpénzzel, a határidőn túl beérkező vagy táviratilag tett ajánlatok, ugyancsak olyanok is, melyek az előírt feltételeknek, nem felelnek meg, végül pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Szeged, 1903. szeptember hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnvomas nem díjazatik.)

A Városi SörCsarnok

(színház-épület)

f. év november 1-től

előnyös feltételek mellett

kiadó.

Bővebbet 2203

Salacz-utca 5. sz.

Magy. kir. Államv. üztv. Debreczen.

23853—1903. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Nagy-Károly állomásán 1904. évi április hó 1-én a vasúti vendéglő bérlete lejár, ugyanazon időponttól számítandó öt évi időtartamra ezen vendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Az 1 koronás bélyeggel és „Ajánlat a magy. kir. államvasutak Nagy-Károly állomásán levő vendéglő üztv. bérletére” felirattal ellátott, nemkülönbben a kellő okmányokkal felszerelt, borítékba zárt és lepecsételt ajánlatok 1903. évi november hó 1-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége titkári hivatalához posta útján, térítve vevény-nel nyújtandók be.

Ugyanazon időpontig bánatpénz pedig Egyszáz korona készpénzben küldendő be — függetlenül az ajánlattól — a debreczeni üzletvezetőség gyűjtőpénztárába posta útján, jelen pályázati hirdetmény számára való hivatkozással.

A vendéglők bérletére vonatkozó feltételek nevezett üzletvezetőség III. (forgalmi és kereskedelmi) osztályában (Tisza-palota II. emelet, 25. ajtó) a hivatalos órák tartama alatt (d. e. 8—12. és d. u. 2—4 óráig) megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő vagy a kitűzött határidőn túl beérkezendő ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

A magyar kir. államvasutak fentartják maguknak azon jogot, hogy a pályázók közül, tekintet nélkül a felajánlott bérletösszeg nagyságára, szabadon választhassanak.

A vendéglő helyiségek közül az I—II. oszt. étterem fűtése és világításáról a vendéglős saját költségén köteles gondoskodni, míg a III. oszt. váró és étterem világítási és fűtési költségeit fele részben a vasutintézet, fele részben pedig a vendéglős viseli.

Kelt Debreczen, 1903. évi október hó.

Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

biztosíthatom önt,
hogy az alkoholmentes
= „CERES” =
gyümölcsle kifogástalan.
Kitűnő aromikus
gyümölcsle, tápláló és
vértképző tulajdonságai
ezen borokat felülmul-
hatlan

asztali- és egészségi-itallá

emeik, és e tekintetben az alma-, körte-, áfonya-, egres-, ribiszke- és meggy-lé különösen kiemelendők.

Miután ezen gyümölcsleveket, az erjedési processus kikerülésével teljesen friss és érett gyümölcsből nyerjük, így a valóságban egy folyékony gyümölcsöt kapunk, mely lehetővé teszi, hogy a friss gyümölcsöt egész éven át, ital alakjában élvezhessük.

Kaphatók: $\frac{3}{10}$, $\frac{3}{4}$ és 1 literes üvegekben.

Kizárólagos főraktár:

TAMASDÁN KORNÉL

fűszer és csemege kereskedésében

Aradon, József főherczeg-ut 12. sz.

15364—1903. kh.

Körözés.

Folyó hó 11-én este 3 csomag pénzügyi hatósági „A” bejelentési lajtrom nyomtatvány a Knézits Károly-utczában levő pénzügyi szakasztól kiindulva, az Aulich Lajos, Forray-utczákon keresztül, a Fő-uton át a vasúti állomáshoz vezető útvonalon elveszett.

E nyomtatványokkal az államkincstár részére könnyen visszaélésük követhetnek el.

E nyomtatványoknak a város területén leendő köröztetését elrendelem s erre a testület összes tagjait felhívom.

Arad, 1903. évi október hó 14-én.

Grén,
tb. főkapitány.

22526—1903. szám.

Hirdetmény.

Az aradi m. kir. pénzügyigazgatóságnak 50964/1903. szám alatt kelt intézkedése nyomán közhírré tesszük, hogy Aradváros területére behozandó bor (bormust, czefer) behozatalára, a pécskai, iratosi, kurticsi, simándi, radnai, bodrogi és Boczkó-utczai vámoknál, elvezető utczák vannak kijelölve.

Egyben közhírré tesszük, azt is, hogy az új bor a városi fogasztási adó felügyelőségénél legkésőbb folyó évi december hó végéig lesz bejelenthető.

Arad, 1903. október 9.

A városi tanács

Cs. és kir. katonai hatóságok, kir. hatóságok fogházak fölött, kórházak, megyei hatóságok, városi hatóságok és községek, erdészeti hivatalok, zárdák, pékek, mészárosok, hentesek és magánosok kéretnek szives figyelmüket a nemrég feltalált „mérlegmentes” „Fuchsol-vegykézsiményre” fordítani.

„FUCHSOL”

kipusztítja az összes rágóállatokat és pedig, patkányokat, házi- és mezei egereket, emberekre és házi állatokra való veszély nélkül.

„FUCHSOL”

kipusztítja az összes férgeket, úgy mint poloskát, bolhát, muszkát, molyt stb. a fajtával együtt.

MINDEN állatnemnek egy külön szer. Megrendelhető vidéki városokban, gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél.

Aradon kapható: Braun N. A., Fejér Gyula. Földes Kelemen gyógyszerész, Hegedűs Gyula, Krausz Elemér és Társai. Steinitzer N., Tamásdán Kornél fűszerkereskedő, Vojtek és Weisz, valamint Vojtek Kálmán uraknál. — Ahol nem kapható közvetlenül szállít.

„FUCHSOL” vegyi-laboratorium

Ujházy Árpád és Társai

1801

POZSONY, Vörösmarty-utca 7.

XX Törvényesen védve! XX

XX Olcsó! XX

Telefon 130.

Telefon 130

Szüret alkalmára

ajánlok első forrásból beszerzett jó minőségű

Finom erdélyi sódort kilója frt 1.10
Bra-sói vagy szebeni

szalámit 1.90

Husos oldalas szalonnát „ „ 1.10

Debreczeni perkelt és

abát szalonnát 1.10

Tormás kolbászkát párja „ —.06

Párizsi kolbászt kilója „ —.90

Vadászkolbászt... .. 1.—

Emenyölgyi sajt valódi „ 1.80

Emenyölgyi sajt belföldi „ 1.—

Groji sajt —.80

Liptói túró fa vagy

porcellán bödönbe „ —.90

Cognac-t 1 frttól 8 frtig.

Rumot 1 liter 6 kr.-tól 3 frtig.

Kávékat 1 krg. ként 1 frt 20 krtól

2 frt 10 krig.

Teák 1 dgr. 4 krtól 12 krig,

továbbá jó minőségű csokoládét 1

frt 20 krtól 4 frtig, jó bombonok-t

és teasüteményeket. 2143

Nagy raktár

tűzijátékokban

u. m.: görögtűz, rakéták, békák,
a legolcsóbb árak mellett kaphatók

Dürr Kocsárdnál,

fűszer, csemege, bor és ásványviz-
kereskedésében.

Arad, Boros Béni-tér 15.

Dengi-ház, a városliget mellett.

Magyar királyi Államvasutak.

144567/903. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1904. évben, esetleg az 1905. és 1906. évben évenként szükséges mintegy

1000 métermázsra pépliszt (dextrin).

1000 métermázsra rézgálicz szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ivenkint egy koronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1903. évi november hó 11-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók, vagy postán oda küldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag évi értékének 5%-a legkésőbb 1903. évi november hó 10-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak budapesti főpénztáránál letendő.

Szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122291/96. sz. általános szállítási feltételek, valamint az ajánlati felhívásban felsorolt különleges feltételek.

A pályázatra, valamint a szállításra vonatkozó egyéb részletes módoszatok az ajánlati felhívásban foglaltaknak, mely az igazgatóság anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál, valamint az üzletvezetőségéknél és a hazai kereskedelmi és iparkamaráknál betekinthező.

Ezen ajánlati felhívás, az ajánlati mintával együtt, az ajánlatot tenni szándékozónak, a fentnevezett anyag és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kívánságra postán megküldetik.

Budapest, 1903. évi október hóban.

Az igazgatóság.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy 4 esetleg 5 szobás

lakás november hó 1 ére olcsón
kiadó, Halász utca 27. 1968

Okleveles tanítónő

keresek nevelőnőül vidékre 2 kis
fiú és egy leányka mellé. A né-
met nyelv ismeretét megkívánom.
Fizetés teljes ellátáson kívül ha-
vonként 80 korona. Czim a kiadó-
hivatalban. Csak fényképpel ellá-
tott levelek vétetnek figyelembe.
2206

A gurahonczy műmárványgyár-

ban tanoncok felvétetnek. Hat
elemi osztály elvégzése megkíván-
tatik. Ajánlatok gyárkezelőséghez
Gurahoncz Intézendők. 2209

Butorozott

kisebb szoba az Arad Csanádi Va-
sutak palotája közelében kereste-
tik. Ajánlatok „szoba jelíggel a
kiadóhivatalba kéretnek.

Krokna községben

60 akó
szilva pálinka,

esetleg több is

e l a d ó.

Értekezhetni Kolczán Pálnál,
Kroknán, Aradmegye. 2210

Kápolna-utca 1. sz.

Berey Móránál egy egészen jó kar-
ban lévő rézfajta hosszú zongora
és egy félig kijátszott finom he-
gedű feltűnő olcsó árban sürgősen
eladó. 2211

Idősebb házvezetőnő,

aki a háztartás minden ágában
járatos és egy kis cseléd azonnal
kerestetik Kubina Béláné papirke-
reskedőnél, Aradon, Hunyadi ut-
ca 6. 2212

Uraságoktól levetett

téli és nyári ruhákat

a legmagasabb áron veszek.

Kivánatra házhöz is megyek.
Továbbá használt butorokat is ve-
szek és olcsó áron eladok. 2121

Menczer Márton

Arad, Petőfi-utca 7. sz.

Pénzt,
sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet
mindenképp tisztességesen minden szak-
ismeret nélkül. 2026
Küldje be címét R. 936. jelíggel
alatt a következő címre: Annon-
cen-Abteilung des „Merkur“ Mann-
helm, Meerfeldstr.

Arad legnagyobb
óra és ékszerraktára.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLON-UTCZA
Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb
bevásárlási forrás.

Ékszertárgyak,

tört arany és ezüstművek kész-
pénzért a legmagasabb áron meg-
vétetnek vagy más új tárgyakra
átcserélhetnek. 1897

—Kéretik kísérletet tenni.—

M. kir. államvasutak.

141545—903. A. III. sz.

Pályázati hirdetmény.

Alólírott igazgatóság a magy.
kir. államvasutak vonalain, illetve
műhelyeiben 1904. évben, esetleg
1905. és 1906. években szükséges
kötéláru anyagok szállítására ezen-
nel nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázat tárgyát képező anya-
gokat és azok egy évi mennyisé-
gét feltüntető ajánlati űrlap, vala-
mint a szállításra vonatkozó és az
ajánlattételnél kötelező részletes
módozatokat tartalmazó ajánlati
felhívás valamennyi hazai és hor-
vát-szlavonországi kereskedelmi és
iparkamaránál megtekinthető és az
alulírt igazgatóság anyag- és lel-
tárbeszerzési szakosztályánál (Bu-
dapest, VI., Andrássy-ut 78. sz.
II. emelet 48. ajtószám alatt) díj-
talanul kapható.

Az előírt módon kiállított, iven-
ként egy koronás magy. kir. ok-
mánybélyeggel ellátott ajánlatok,
az ivenként 80 filléres magy. kir.
okmánybélyeggel ellátott és aláírt
ajánlati felhívással együtt, lepe-
csételve legkésőbb 1903. évi no-
vember hó 5-ének déli 12 órájáig a
fentemített szakosztálynál be-
nyújtandók, vagy posta útján oda
küldendők.

Az ajánlat borítéka a felirással
látandó el: „Ajánlat 141545—903.
számhoz.”

Bánatpénz gyanánt az ajánló
ezikkek egy évi értékének 5 szá-
zaleka legkésőbb 1903. évi no-
vember hó 4-ének déli 12 órájáig
a magyar királyi államvasutak bu-
dapesti központi főpénztáránál akár
készpénzben, akár állami letétekre
alkalmas értékpapirokban leteendő.

Bánatpénz nélkül, vagy később
benyújtott, valamint az olyan aján-
latok, melyek nem az előírt mó-
don tételnek, vagy a melyek az
aláírandó ajánlati felhívás nélkül
nyújtatnak be, figyelembe nem
fognak vétetni.

Budapest, 1903. évi október
hóban.

A m. kir. államv.
igazgatósága.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

Eladó

egy legújabb rendszerű, ugyszólván még használatlan

malom berendezés.

Áll: egy modern malomszékéből, két pár sáros-
pataki, egy pár eredeti francia 36-os őrlőkőből,
egy czilinderből. Készít háromfajta lisztet.

Egy 8-as complet legjobb karban lévő csép-
lőgép ugyancsak eladó.

Bővebb felvilágosítással szolgál Gee Antal,
Kőrösbányán. 2207

Az üveg, porcellán és lámpa
Alkalmi eladás

csak

csütörtökig

lesz nyitva

Andrássy-tér 16. (Gebhart-ház).